

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

ГОЛОС УКРАЇНИ

Храм душі

Що йшло
на СМІТНИК,
виявилось
дивотворами

Микола Горбаль, народний депутат України другого скликання.

▶ СТОР. 8

Актуально

Не псуєте
МОЛОКО ЄШКАМИ

▶ СТОР. 10

До 90-х роковин Голодомору-геноциду

З'явилися
нові експонати —
свідки сталінського
злочину

▶ СТОР. 11

№ 208 (8225)

ВІВТОРОК, 17 ЖОВТНЯ 2023 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Нідерланди допоможуть
і на суші, і на морі

«Ми будемо продовжувати підтримувати Україну стільки, скільки буде потрібно. Цієї зими росія намагатиметься завдати Україні якомога більшої шкоди. Тому Нідерланди нададуть додаткові ракети Patriot, щоб Україна могла захистити себе від варварських авіаударів росії», — повідомив Прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте наприкінці минулого тижня за підсумками свого візиту до Одеси. Він зазначив у соціальній мережі X: «Нідерланди допоможуть Україні придбати патрульні катери, які сприятимуть забезпеченню морських шляхів для експорту зерна», принагідно зауваживши, що в порту Одеси «українські цивільні працюють у найскладніших умовах».

▶ СТОР. 7

МЗС організує
евакуацію наших
громадян з Ізраїлю

Учора з Ізраїлю до Румунії прибув другий рейс з 155 громадянами України на борту. За інформацією посольства України в Ізраїлі, серед евакуйованих — 107 жінок та 23 дітей. Перший такий рейс з громадянами нашої держави прибув до Бухареста 14 жовтня. Тоді вдалося вивезти 207 громадян України, з них 63 діти. Нагадаємо: 7 жовтня палестинське ісламістське угруповання ХАМАС розпочало атаку на Ізраїль. Бойовики прорвалися до країни, одночасно завдаючи масованого ракетного удару. На цей час відомо про 1300 загиблих, майже 3300 осіб зазнали поранень. Доля 150 людей, викрадених і вивезених у сектор Гази, невідома.

Фронт

Авдіївський
та Мар'їнський
напрямки — політичний
пріоритет кремля

У ніч на понеділок росіяни знову атакували Україну з повітря. Як повідомляють Повітряні сили ЗСУ, зафіксовано застосування балістичної ракети «Іскандер М», 5 керованих авіаційних ракет Х-59 та 12 ударних БпЛА типу «Shahed-136/131». З них збито 2 керовані авіаційні ракети Х-59 та 11 «шахедів». Ракетні удари були спрямовані на північні та східні регіони України. Ударні безпілотники російської терористи скерували у різних напрямках — Кропивницький, Миргород, Хмельницький, Старокостянтинів... ▶ СТОР. 12

Війна росії проти України не є справою двох країн. Цей конфлікт стосується всього світу

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук виступив на відкритті Міжнародної конференції — Crimea Global. Understanding Ukraine through the south

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Насамперед Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук висловив сподівання, що ця триденна дискусія допоможе ширше поглянути на проблематику окупації Криму та загалом на невиправдану й неспровоковану війну росії проти України, яка триває вже майже десять років.

«Агресор веде війну варварськими середньовічними засобами, повністю зневажаючи міжнародне гуманітарне право та правила ведення війни», — зауважив Руслан Стефанчук, наголосивши, що Сили оборони продовжують боротьбу з агресором, поступово звільняючи Україну від загарбників: «Ми звільнимо нашу землю та відновимо Україну в її міжнародно визнаних кордонах 1991 року».

Окрім того, він акцентував, що росія незаконно займає місце одного з п'яти членів Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй.

«Система підтримання миру ООН паралізована та не може ухвалити жодного дієвого рішення, адже агресор має право вето», — зазначив Спікер Парламенту України.

Водночас Голова Верховної Ради України наголосив, що росія не обирає засобів і перетворює на зброю все, що можна використати для тиску на Україну, її партнерів або ж світову спільноту.

«росія володіє значними покладами нафти та природного газу. Торгівля ними перестав бути торгівлею, а стає інструментом підризу цін на ринку з надією на внутрішню дестабілізацію в країнах-споживачах», — зауважив Руслан Стефанчук, акцентувавши, що саме це й відбулося в Європі торік, але, на щастя, було знайдено шляхи мінімізації російського шантажу.

▶ СТОР. 2

ПОДІЇ

Інформаційна безпека —
важлива складова Перемоги

На Сумщині завершується будівництво двох додаткових веж для прийому теле- і радіосигналів. Вони забезпечуватимуть покриття у тих прикордонних громадах, які особливо потребують посилення українського мовлення. Роботи фінансує Концерн радіомовлення, радіозв'язку та телебачення. На виділені державою кошти також придбають додаткове потужне обладнання, яке дасть змогу отримувати високоякісні сигнали кількох українських радіостанцій і телеканалів.

Окрім цього, стало відомо: Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення оголосила конкурс на сім вільних радіочастот в області. Передавачі потужністю від 100 до 300 кВт працюватимуть у Сумах, Глухові, Лебедині, Краснопіллі, Шалигиному, Старій Гуті та Угрюдах. Сигнал охоплюватиме значну частину прикордоння, повідомляє наш власкор Володимир ЧЕРНОВ.

На Хмельниччині
створили
міську військову
адміністрацію

Указом Президента України Володимира Зеленського її запроваджено в Нетішині, що в Шепетівському районі. Начальником призначено Григорія Олендру, котрий до цього працював начальником Кам'янець-Подільського міського відділу управління Служби безпеки України в області.

Нетішинська міська військова адміністрація стала першою не лише в Хмельницькій області, а й серед тих, де безпосередньо не ведуться бойові дії, інформує наш власкор Ірина КОЗАК.

КОРОТКО

■ У Новоукраїнській громаді реалізують проєкт «Адаптивні стратегії бізнесу в умовах воєнного стану». Програма мінікурсу підготовлена для малого та середнього бізнесу, інформує з Кіровоградщини наш власкор Петро МЕЛЬНИК.

■ На Харківщині у селі Кам'янка підліток опинився у лікарні, підірвавшись на міні. Чотирнадцятирічний хлопчина разом з батьком збирав металобрухт та натрапив на протипіхотну міну ПФМ-1 «Пелюстка». У ДСНС закликають пам'ятати про високу міну небезпеку та посягнувати це дітям.

■ Керівники Закарпатської облради і облвійськадміністрації обговорили з Генеральним консулом Чеської Республіки Давідом Новим можливість реабілітації наших захисників. Як повідомляє прес-служба ОВА, одне з пріоритетних завдань — забезпечити всі умови для відновлення бійців, котрі повертаються після фронту з пораненнями, довідався наш власкор Василь НИТКА.

Президент України Володимир Зеленський: «Кожен повинен виконати свою частину захисної роботи, щоб російський терор цієї зими не зупинив Україну. Так само як на полі бою, в усіх сферах ми маємо бути максимально стійкими та міцними» (із звернення до українського народу)

Війна росії проти України не є справою двох країн. Цей конфлікт стосується всього світу

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Станом на сьогодні, за його словами, росія здійснює морську блокаду українських портів, блокуючи доставку українського зерна й іншої сільськогосподарської продукції на світові ринки — загроза світовій продовольчій кризі цілком реальна. Водночас, окрім вже зазначеного, росія володіє одним із найбільших ядерних арсеналів світу та не гребує прямо погрозувати його застосуванням. «росія є джерелом політичної нестабільності для її сусідів, джерелом заморожених конфліктів,

що можуть спалахнути будь-якої миті», — наголосив Спікер Парламенту України, зазначивши, що війну росії проти України неможливо просто зупинити, розпочавши переговори. «Заморожування війни та відсутність справедливого покарання для тих, хто її розв'язав, та тих, хто десять років скоював злочини в окупованому Криму чи Донбасі, хто скоював та скоює воєнні злочини після повномасштабного вторгнення — усе це означатиме лише підготовку до нової фази війни», — зауважив він.

«війна росії проти України не є справою двох країн або ж регіональним європейським конфліктом. Цей конфлікт стосується всього світу, адже відтепер війна повернулася до світу як інструмент міждержавних відносин, та світ сьогодні не має ефективної системи упередження чи розв'язання конфліктів», — наголосив Голова Верховної Ради України, акцентувавши, що якщо не зупинити росію, світ бачитиме все нові війни та терористичні атаки, і можливостей для адекватної відповіді буде все менше: «Терористичний напад ХАМАС на Ізраїль лише підтверджує цю тезу. Російський режим дав чіткий сигнал всім світовим диктатурам та терористичним осередкам — система міжнародного права слабка, і світ не здатен протистояти їм».

Голова Верховної Ради України зазначив, що Україна та Президент України Володимир Зеленський запропонували світові Форуму миру — план із десяти пунктів, який підтримано всіма друзями та союзниками. «Ця Формула покликана не просто повернути мир в Україну та Європу — вона орієнтована на запобігання війни у майбутньому, на початок переформатування світової системи безпеки, створення нового безпечного й справедливого світопорядку», — наголосив він.

«Україна обов'язково переможе, а разом з Україною переможе й весь світ, що прагне жити в мирі й повазі до універсальних принципів, закріплених у Статуті ООН», — акцентував насамкінець Руслан Стефанчук.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Для реформи публічного врядування дуже важливою є реалізація адміністративного нагляду в контексті місцевого самоврядування

Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко взяв участь у зустрічі у «страсбурзькому форматі» щодо особливостей правового регулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що відбулася минулої суботи у Львові.

«Дуже визначально й важливо, що це продовження та розвиток нашого Діалогу високого рівня, який торік відбувся у Страсбурзі», — наголосив Перший віцепікер, зауваживши, що тоді разом із колегами з Ради Європи й представниками всіх політичних сил Парламенту України досягли розуміння, що є деякі питання та предмети дискусії, які варто розглянути окремо.

«Для реформи публічного врядування справді дуже важливою є реалізація адміністративного нагляду в контексті місцевого самоврядування — завдяки дбайливому нагляду можливо досягти найвищих показників якості роботи місцевих представників», — цитує слова Олександра Корнієнка прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Також він акцентував, що це не лише про те, що держава стежитиме за дотриманням законності, а й про співпрацю з місцевим самоврядуванням щодо темпів та якості роботи. «Водночас у підсумку ми побачимо якісні послуги, якими за-

доволені наші громадяни», — зазначив Перший віцепікер.

Окрім того, Перший заступник Голови Верховної Ради України повідомив, що є План дій «Стійкість, відновлення та відбудова» і Програма «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні» — важливі напрями для України, коли вже 600 днів триває повномасштабна агресія російської федерації. «Влада всіх рівнів і напрямів неодноразово доводила, що питання стійкості для країни вирішено», — наголосив він.

Насамкінець Олександр Корнієнко висловив вдячність Раді Єв-

ропи за участь, експертизу та всі можливості, які надаються Україні.

ДОВІДКОВО

На підтримку процесів реформи з децентралізації Центр експертизи доброго врядування Ради Європи у межах Програми «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні» організував зустріч високого рівня у Львові.

Захід став продовженням Діалогу високого рівня «Добре демократичне врядування в Україні: досягнення, виклики та шлях вперед у повоєнний період», який відбувся у листопаді 2022

року у Страсбурзі, а також круглого столу високого рівня з питань доброго демократичного врядування під співголовуванням Першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Корнієнка та Директорки Директорату людської гідності, рівності та врядування Ради Європи Клаудії Лучіані.

«Продовження реформи децентралізації допоможе країні розвиватися, впроваджувати європейські стандарти та повноцінно відновитися після війни. Бо у фокусі реформи — створення сильної системи місцевого управління, яка дасть змогу забезпечити громадян якісними послугами та створить систему відповідальності за прийняті рішення», — переконана голова Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Олена Шуляк.

За її словами, збалансована система багаторівневого управління, та вироблення основних орієнтирів перехідного періоду від системи управління в рамках правового режиму воєнного стану до звичайного, має бути створена без втручання в автономію самоврядування. У цьому контексті народний депутат-член профільного комітету Віталій Безгін акцентував увагу на законопроекті № 4298, який передбачає нагляд за законністю рішень органів місцевого самоврядування.

«Що стосується нагляду, то є відчуття, що ми маємо компроміс, який позбавить Україну статусу єдиної країни Європи, де такий нагляд відсутній.

По перехідному періоду від військових адміністрацій до багаторівневого врядування на територіях, що були під окупацією, зрозумілим стає вектор руху при розробці законодавства. Але прогрес наразі занадто малий. Предметом дуже непростих перемовин із міжнародними партнерами є пошук балансу між критерієм безпеки та демократичними стандартами. Вони будуть тривати далі», — наголосив депутат.

У тому, що після нашої Перемоги буде непростий період реінтеграції деокупованих територій та повернення країни до мирного життя, переконаний і народний депутат Павло Бакунець («Довіра»). Тож він не вважає передчасною дискусію, як пройти цей період із максимальною користю для країни, без зловживань окремих представників влади та зберегти самостійність громад.

«Може здаватися, що зараз надто рано для таких дискусій, але потрібно готуватися уже сьогодні, щоб уникнути безвідповідальності і хаосу у майбутньому», — констатував він.

Вл. інф.

Фото: rada.gov.ua

Олександр КОРНІЄНКО: Маємо наближатися до одного рівня з європейськими містами — це частина євроінтеграційного треку

Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко долучився з вітальним словом до круглого столу «Особливості правового регулювання вдосконалення участі місцевого самоврядування у міждержавному та транскордонному співробітництві».

«Тема реформи децентралізації й покращення життя місцевого самоврядування — це ті зміни, які мають відбуватися щоденно», — наголосив Олександр Корнієнко, зауваживши, що всі українці хочуть мати якісні сервіси та швидкі послуги.

«Це європейське бачення, і важливо, що перейшли саме в темі в цілому проєктів регіонального розвитку за підтримки Єврокомісії. Це один із тих напрямів, які можемо достатньо інтенсифікувати, — і працюємо над ним», — зазначив він.

Перший віцепікер акцентував, що у часи повномасштабної агресії завжди наголошує на високій ролі місцевого самоврядування: «Від того, як вони захищали свої громади, до того, як продовжують утримувати свої можливості та ресурси».

«Водночас великі ресурсні проєкти вже на старті — важливо заглиблюватися в них й усвідомлювати, що маємо наближатися до одного рівня з європейськими містами. Це частина євроінтеграційного треку», — зауважив Олександр Корнієнко.

Насамкінець він висловив вдячність Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування за постійну спільну роботу та USAID Ukraine — за підтримку українського народу.

ДОВІДКОВО

Захід організовано Комітетом із питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування спільно з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України за сприяння та підтримки проєкту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»).

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Будь-які мирні процеси мають починатися від повного звільнення від російських загарбників наших територій у межах кордонів 1991 року

Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко взяв участь у конференції зі створення Європейського громадянського корпусу миру — «Майбутнє Європи проходить через Київ».

«Багато людей скаже, що шлях України до європейської родини почався саме з Революції Гідності. Відтоді українці поклали й покладають свої життя за незалежність, за волю, за право обирати свій шлях. Наша боротьба продовжується проти агресора за своє майбутнє», — наголосив насамперед під час конференції Перший віцепікер, додавши, що для України дуже важливими є солідарність, допомога та розуміння. «Саме з тих часів почався справжній європейський шлях України, Революція Гідності продемонструвала, що ми хочемо бути частиною Європи, що хочемо боротися та будемо робити все для цього», — зазначив Олександр Корнієнко.

Водночас він зауважив, що українці — це нація, яка найбільше в Європі хоче миру, але це має бути справедливий мир, відповідно до Формули миру Президента України Володимира Зеленського.

«Будь-які мирні процеси мають починатися від повного звільнення від російських загарбників наших територій у межах кордонів 1991 року», — акцентував Олександр Корнієнко.

Окрім того, під час заходу Перший заступник Голови Верховної Ради України наголосив на трьох важливих діях. По-перше, російська федерація має повернути всіх полонених. По-друге, важливо реалізувати спеціальний трибунал, щоби країна-агресор не лише понесла відповідальність, а й злочини не повторились у майбутньому. По-третє, необхідно покращити світову безпеку та реалізувати її реформування. «Чинна система

безпеки, яка регулюється рішеннями Ради безпеки ООН, Генасамблеї ООН, очевидно, має вади, коли постійний член Радбезу ООН здійснює військову агресію на непостійного члена, ядерна держава проти неядерної, користуючись правом вето, блокує будь-які спроби вирішити це у масштабі Радбезу ООН», — зазначив він.

У питанні євроінтеграційного шляху України, Перший віцепікер акцентував, що всі зобов'язання, надані Україні Європейською комісією, виконуються.

«Дуже імпонує назва конференції. Дійсно, майбутнє Європи проходить через Київ. Від себе можемо відповісти, що майбутнє України невід'ємно проходить через Європу та всі столиці її держав-членів», — зауважив насамкінець Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Безпека передбачає не лише облаштування укриттів

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

У Луцьку відбулося засідання круглого столу «Взаємодія державної влади, місцевого самоврядування та громадськості у сфері забезпечення безпеки громадян» (на знімку), який провів Комітет Верховної Ради з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування спільно з Конгресом місцевих та регіональних влад за сприяння та підтримки ULEAD з Європою / ULEAD with Europe, Центром політико-правових реформ.

Учасники дискусії, обговорюючи актуальну у всі часи тему, наголосували, що безпека громад до 24 лютого і після дуже різнилась. Але навіть сьогодні, в період війни, вона передбачає не лише облаштування укриттів і сховищ, налагодження системи оповіщення про повітряні тривоги, евакуацію населення з прифронтових зон, чітку роботу медичних, рятувальних, правоохоронних служб, критичної інфраструктури, транспорту, житлово-комунальної сфери, а й здорове навколишнє середовище, відремонтовані дороги і тротуари, належне вуличне освітлення тощо.

Про всі згадані аспекти безпекової проблематики йшлося на засіданні, яке проходило у змішаному форматі (офлайн/онлайн). Участь у заході взяли народні депутати України — члени комітету В'ячеслав Рубльов, Аліна Загоруйко, Дмитро Микиша, Віталій Войцехівський, Олександр

Алексійчук, Олена Шуляк, представники Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури, місцевих органів виконавчої та представницької влади, Національної поліції та ДСНС, голови територіальних громад, представники органів місцевого самоврядування Волині та їх провідних

асоціацій, міжнародних організацій, експерти.

— Безпека громадян в умовах війни ставить перед органами місцевого самоврядування і державною владою додаткові завдання, розв'язувати які можливо лише у співпраці та за умови чіткої координації всіх рівнів влади, тому ми, як законотворці, маємо напрацювати нормативно-правову базу, яка надасть можливість місцевій владі впроваджувати ефек-

тивні заходи безпеки у громадах, — зазначила голова комітету Олена Шуляк.

— Зараз ми працюємо над впровадженням у життя європейських принципів забезпечення безпеки населення. Багато наших громад мають партнерські відносини з країнами ЄС в частині впровадження безпекових принципів. Тож маємо напрацювати спільну стратегію, аби рухатися в єдиному

з ними напрямку, — зазначив народний депутат В'ячеслав Рубльов.

Саме на проблематиці законодавчого забезпечення питань безпеки громадян акцентували свої виступи заступник голови комітету Аліна Загоруйко, радник заступника керівника Офісу Президента Олексія Кулеби Назар Збіглей, керівник офісу Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України В'ячеслав Негода, голова Стилузької міської ради В'ячеслав Католик та інші промовці.

Учасники круглого столу окреслили найбільш перспективні напрями співробітництва органів влади та громадськості в питанні налагодження ефективного функціонування системи безпеки та захисту населення у Волинській області та в Україні загалом.

Микола ЯКИМЕНКО, Волинська область.

Фото з відкритих джерел.

Змогли уникнути екологічної катастрофи

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Народний депутат Борис Приходько (група «Довіра») (на знімку перший ліворуч) долучився до розв'язання проблеми з водопостачанням для жителів Козелецької громади Чернігівської області.

«Особисто оглянув русловий шлюз № 3 на річці Остер і можу підтвердити, що аварія, яка сталася тут навесні, наразі ліквідована. Я вдячний усім, хто долучився до цього процесу», — повідомив Б. Приходько у Фейсбуці.

Він нагадав, що в Козелецькій громаді у травні нинішнього року стався обрив сталювого каната, який підтримував в експлуатаційному режимі металевий затвор для дотримання рівнів води в річці Остер. Унаслідок цього відбулося повне скидання води в річці та прилеглих водоймах у районі Козельця.

«Металевому затвору — понад 60 років. Його не можна було ремонтувати. Його треба було міняти. Ціна

питання — понад мільйон гривень. Сума космічна і для балансоутримувача споруди (Басейнове управління водних ресурсів середнього Дніпра), і для бюджету Козелецької селищної ради», — зауважив політик, додавши, що громада була дуже близька до екологічної катастрофи.

«Протягом літа-осені з місцевою владою ми робили все можливе і неможливе, аби не допустити цього. Я особисто декілька разів зустрічався з виконавчою обов'язків голови Державного агентства водних ресурсів Наталією Латиш із проханням допомогти нам. І вдячний за те, що вирішення цієї проблеми в Держагентстві не відклали на потім», — наголосив депутат.

Тож Борис Приходько з радістю повідомив, що Козелецька громада відсвяткувала свою маленьку перемогу та подякував ЗСУ за можливість працювати.

Вл. інф.

Фото зі сторінки Б. Приходька у Фейсбуці.

Розширено можливості державної програми протезування для учасників бойових дій

У КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ

Готовність майже стовідсоткова, але сценарії можуть бути різні

«Готовність енергетики та комунальної інфраструктури наближається до 100 відсотків. Деякі громади вже почали вмикати тепло. В інших населених пунктах воно з'явиться найближчим часом відповідно до погодних умов», — про це під час засідання уряду сказав Прем'єр-міністр Денис Шмигаль, зауваживши, що нинішній сезон буде складний, тож іде підготовка до всіх можливих сценаріїв.

Зокрема, вже розгорнуто мережу із тринадцяти тисяч Пунктів незламності, де люди матимуть світло, тепло, Інтернет та зв'язок на критичні та екстрені випадки. До того ж люди зможуть бачити у застосунку та на порталі Дія, де розташований найближчий до них пункт, і зможуть залишити відгук про наявні там умови, щоб місцева влада могла оперативніше виправляти недоліки.

З огляду на складну ситуацію на прифронтових територіях, уряд підтримує ініціативу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури «Укрзалізницею» шести тисяч пічок-буржуйок між Херсонською та Харківською областями. Зокрема, Херсонська обласна військова адміністрація вже отримала 1860 буржуйок, а Харківській ОВА буде відправлено 4140 таких пічок.

Коментуючи результати проведеної в Хорватії конференції щодо гуманітарного розмінування в Україні, Д. Шмигаль повідомив, що для цих заходів уже залучено 500 мільйонів внесків. «Ці кошти підуть на закупівлю засобів обстеження, розмінувальної техніки, на екіпірування саперів. Крім того, додаткова допомога надійде у вигляді обладнання та експертної підтримки», — повідомив він, додавши, що друга донорська конференція відбудеться наступного року у Швейцарії.

Уряд підтримує пропозицію Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури щодо зміни до правил перетинання держкордону для водіїв вантажного та пасажирського транспорту, що виконують тривалі поїздки.

Раніше правила перетинання державного кордону в умовах воєнного стану передбачали можливість виїжджати з країни однією вантажівкою лише одному водію, а для автобусів ця кількість становила максимум два водії. Водночас такий підхід суперечив обов'язковим міжнародним вимогам, які визначають необхідну кількість водіїв залежно від тривалості та кілометражу маршруту. Тож тепер перевізники зможуть реєструвати на один виїзд вантажівки до двох водіїв, автобуса — до трьох.

За ініціативою Міністерства соціальної політики розширено можливості державної програми протезування для учасників бойових дій. Зокрема, йдеться про можливість отримати протез підвищеної функціональності без здійснення первинного протезування механічним протезом.

«Наша мета — дати людині, якій потрібне протезування, можливість для того, щоб вона якнайшвидше пройшла процес реабілітації та відновила свою функціональність. А також була повноцінно включена в соціальне життя, реалізовувала себе та була економічно самостійною. Як показує реальність, із протезом можна їздити на авто, займатися спортом, підніматися в гори і робити багато інших звичних речей. Тож ми робимо усе, щоб якісний протез був доступний тим, хто його потребує», — зазначила міністр соціальної політики Оксана Жолнович.

Кабмін схвалив та подасть на розгляд парламенту законопроект про внесення змін до Закону «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» (щодо розвитку сучасних геоінформаційних ресурсів у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності).

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Про звернення громадян до Верховної Ради України у січні — вересні 2023 року

У січні — вересні 2023 року до Верховної Ради України надійшло 470,513 тис. пропозицій, заяв і скарг громадян, що на 99,022 тис. (у 1,3 раза) більше, ніж у січні — вересні 2022 року.

Загалом комітетами Верховної Ради України за звітний період опрацьовано 5510 листів, у тому числі найбільше:

Комітетом з питань правової політики — 1296;

Комітетом з питань правоохоронної діяльності — 619;

Комітетом з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів — 523;

Комітетом з питань національної безпеки, оборони та розвідки — 516;

Комітетом з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнародних відносин — 350;

Комітетом з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування — 333;

Комітетом з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування — 325;

Комітетом з питань фінансів, податкової та митної політики — 264 листи.

Депутатськими фракціями і групами в Верховній Раді України упродовж січня — вересня 2023 року розглянуто 1776 пропозицій, заяв і скарг громадян, з них:

депутатська фракція політичної партії «Слуга народу» — 752;

депутатська фракція політичної партії «Голос» — 212;

депутатська фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» — 208;

депутатська фракція політичної партії «Європейська солідарність» — 196;

депутатська група «Довіра» — 182;

депутатська група «Партія «За майбутнє» — 111;

депутатська група «Платформа за життя та мир» — 60;

депутатська група «Відновлення України» — 55 пропозицій, заяв і скарг громадян.

До керівництва парламенту звернулися 738 осіб, з них 368 — до Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука.

Народною депутатам України направлено 216,705 тис. адресованих їм пропозицій, заяв і скарг громадян, що у 1,3 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року.

Структурними підрозділами Апарату Верховної Ради України розглянуто 246,522 тис. звернень громадян, з яких 244,931 тис. (більш як 99%) опрацьовано Управлінням з питань звернень громадян.

Порівняно із січнем — вереснем 2022 року на 7787 збільшилася кількість колективних звернень до Верховної Ради України — 34,465 тис., що містять майже 3 млн підписів.

Збереглася тенденція до подальшого збільшення у пошті парламенту кількості та питомої ваги пропозицій, заяв і скарг, надісланих засобами електронного зв'язку, — 389,612 тис. (82,8% загальної кількості кореспонденції Верховної Ради України у січні — вересні 2023 року), тоді як у січні — вересні 2022 року — 230,411 тис. (62%), у січні — вересні 2021 року — 127,452 тис. (49%), у січні — вересні 2020 року — 37,847 тис. (47%). Збільшилися кількість та питома вага звернень, що надійшли від органів державної влади, інших органів, установ та організацій, — 8421, що у 3,6 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року (з 0,61% у січні — вересні 2022 року до 1,19% у січні — вересні 2023 року). Водночас зменшилися кількість та питома вага пропозицій, заяв і скарг, надісланих на адресу Верховної Ради України поштою, — з 131,492 тис. (36%) у січні — вересні 2022 року до 68,689 тис. (14,6%) у січні — вересні 2023 року та звернень,

поданих до парламенту засобами телефонного зв'язку, — з 5856 (2%) у січні — вересні 2022 року до 2951 (1,2%) у січні — вересні 2023 року. У зв'язку із запровадженням обмежувальних заходів, спрямованих на запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, та введенням воєнного стану у зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України особистих прийомів громадян у приймальні Верховної Ради України не проводилося, а відтак звернень, одержаних під час особистого прийому, не надходило.

У системі «Електронні петиції» на офіційному веб-сайті Верховної Ради України громадянами ініційовано 429 електронних повідомлень, з них 97 після перевірки на відповідність встановленим законом вимогам оприлюднено Управлінням з питань звернень громадян як петиції для збору підписів, 332 — відхилено.

Загалом упродовж січня — вересня 2023 року в системі «Електронні петиції» на офіційному веб-сайті Верховної Ради України зареєструвалися 15,834 тис. громадян.

Управління з питань звернень громадян забезпечило розміщення на офіційному веб-сайті Верховної Ради України з урахуванням визначеного законом правового режиму інформації з обмеженим доступом відповідей комітетів Верховної Ради України, органів державної влади на 82 електронні звернення, які були ініційовані громадянами як петиції, але у встановлений законом строк не набрали необхідної кількості голосів на підтримку.

Відповідно до інформації, наданої секретаріатами депутатських фракцій і груп, до народних депутатів України дев'ятого скликання, їхніх помічників-консультантів у виборчих округах упродовж січня — вересня 2023 року звернулися 110,745 тис. виборців, розглянуто 59,918 тис. письмових звернень, проведено 6566 особистих прийомів та 8588 зустрічей з виборцями.

Аналіз статистичних даних у регіональному розрізі засвідчує суттєве зростання, порівняно із січнем — вереснем 2022 року, кількості звернень з Черкаської області — 193,303 тис. (+158,782 тис.), Харківської — 30,461 тис. (+2,936 тис.), Одеської — 27,142 тис. (+2,813 тис.), Миколаївської — 13,039 тис. (+1,948 тис.), Івано-Франківської — 4,411 тис. (+1,498 тис.) областей та м. Києва — 57,768 тис. (+5,863 тис.). Водночас зменшилася кількість пропозицій, заяв і скарг із Запорізької — 33,218 тис. (-15,793 тис.), Волинської — 3,979 тис. (-10,006 тис.), Київської — 23,786 тис. (-9,054 тис.), Львівської — 7,440 тис. (-7,790 тис.), Кіровоградської — 2,404 тис. (-5,750 тис.), Чернігівської — 2,183 тис. (-4,781 тис.), Дніпропетровської — 13,516 (-4,284 тис.), Херсонської — 226 (-3,642 тис.), Донецької — 7,381 тис. (-2,804 тис.), Хмельницької — 2,684 тис. (-2,311 тис.) областей.

Серед авторів звернень, які зазначили свій соціальний стан, переважали пенсіонери — 61,638 тис., пенсіонери з числа військовослужбовців — 28,229 тис., підприємці — 25,768 тис., робітники — 17,714 тис., здобувачі освіти — 8828, працівники бюджетної сфери — 7401, служителі релігійних організацій — 6806, державні службовці — 6098, волонтери — 6027, безробітні — 4112, військовослужбовці — 3299, селяни — 1831, адвокати — 1355, особи, що позбавлені волі або воля яких обмежена, — 1306, журналісти — 1285.

З числа осіб пільгових категорій 61,439 тис. звернень надійшло від осіб з інвалідністю I—III груп, 37,901 тис. — від учасників бойових дій, 22,923 тис. — від учасників АТО/ООС, 21,372 тис. — від осіб з інвалідністю внаслідок війни, 20,115 тис. — від учасників війни, 13,715 тис. — від внутрішньо переміщених осіб, 11,044 тис. — від дітей з інвалідністю, 8010 — від ветеранів військової служби, 5025 — від ветеранів праці, 2719 — від багатодітних сімей, 2299 — від дітей війни, 1707 — від учасників ліквідації наслідків на Чорнобильській АЕС, 1667 — від осіб з інвалідністю з дитинства, 1207 — від членів сім'ї загиблого, 264 — від одиноких матерів, 142 — від осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, 71 — від дітей, 26 — від осіб з інвалідністю внаслідок Другої світової війни, 25 — від Героїв України, 23 — від матерів-героїнь.

Упродовж січня — вересня 2023 року у зверненнях громадян до Верховної Ради України порушено 942,558 тис. питань, що на 74,944 тис. (у 1,1 раза) більше, ніж у січні — вересні 2022 року. У пошті Верховної Ради України найактуальнішими виявилися питання забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян, запобігання дискримінації — 278,721 тис. (29,6% загальної кількості питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України), що у 1,6 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року.

Переважно порушувалися питання про внесення змін до законодавства — 92,761 тис. (33,3% загальної кількості правоохоронних питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України), кількість яких порівняно з січнем — вереснем 2022 року зросла у 3,5 раза.

Продовжували надходити скарги на дії працівників правоохоронних органів — 32,279 тис. (11,6% загальної кількості правоохоронних питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України), дії слідчих, органів дізнання, тягачини зі слідством — 22,875 тис. (8,2%), дії працівників органів прокуратури — 15,960 тис. (5,7%), повідомлення про факти корупції — 9833 (3,5%), звернення щодо виконання судових рішень — 9432 (3,4%), тяганини в судах — 8069 (2,9%), діяльності органів юстиції, нотаріату та реєстрації актів цивільного стану — 6813 (2,4%), порушення законодавства про звернення громадян — 6652 (2,4%).

У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України майже у 2,5 раза, порівняно із січнем — вереснем 2022 року,

збільшилася кількість питань обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнародних відносин — 204,568 тис. (21,7% загальної кількості питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України).

Значної актуальності набули питання щодо Збройних Сил України, їх реформування, переходу до професійної армії — 165,027 тис. (80,1% загальної кількості питань обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнародних відносин), що у 16,7 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року, та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України — 12,456 тис. (6,1%). Надходили пропозиції до законодавства щодо Збройних Сил України — 6053 (2,9%), що порівняно із січнем — вереснем 2022 року більше у 1,6 раза.

Надходили також звернення щодо формування та реалізації державної політики в оборонній сфері — 2780 (1,4% загальної кількості питань обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнародних відносин України — 2542 (1,2%), державної мовної політики — 1736 (0,8%), державної політики у сфері національної безпеки — 1126 (0,6%).

Актуальними для громадян залишаються питання охорони здоров'я — 153,313 тис. (16,3% загальної кількості питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України).

Переважно порушувалися питання щодо направлення на лікування до медичних установ в Україні та за кордоном — 108,116 тис. (70,5% загальної кількості питань охорони здоров'я), що у понад 30 разів більше, ніж у січні — вересні 2022 року, роботи МСЕК, визначення групи інвалідності — 9327 (6,1%), що у 4,9 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року, надходили пропозиції до законодавства — 8659 (5,6%), порушувалися питання щодо забезпечення лікарськими та медичними засобами — 8498 (5,5%), що у 2,8 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року, державної політики у галузі охорони здоров'я — 6513 (4,2%), дій та бездіяльності працівників охорони здоров'я, неналежного ставлення до хворих — 5956 (3,6%), що у 3,7 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року, роботи лікувально-профілактичних закладів — 5225 (3,4%), що у 2,9 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року.

Продовжували надходити звернення з питань соціальної політики та соціального захисту населення — 61,085 тис. (6,5% загальної кількості питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України), що на 2250

питань менше, ніж у січні — вересні 2022 року. Кожне третє таке звернення містило пропозиції до соціального законодавства — 19431, що у 2,6 раза більше, ніж у січні — вересні 2022 року.

Актуальними були звернення щодо влаштування в заклади соціального захисту, діяльності інтернатів, УТОС, УТОГ — 10 405 (17% загальної кількості питань соціального спрямування), отримання соціальних виплат, субсидій — 6342 (10,4%), надання пільг особам, які мають таке право, — 4806 (7,8%), реабілітації та соціального захисту осіб з інвалідністю — 3552 (5,8%), визначення соціального статусу (ветеран праці ліквідатор, учасник війни тощо) — 3560 (5,3%), державної соціальної політики — 3249 (5,3%), надання матеріальної допомоги — 2489 (4,1%), соціального захисту учасників та постраждалих внаслідок АТО/ООС, внутрішньо переміщених осіб — 2142 (3,5%), призначення, перерахунку, виплати трудової, соціальної пенсії — 2033 (3,3%).

Не залишалася поза увагою громадян і діяльність Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України — 59,172 тис. (6,3% загальної кількості питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України). Переважна більшість з них (61,3%) стосувалися діяльності єдиного органу законодавчої влади в Україні, його органів, народних депутатів України, реалізації Верховною Радою України законодавчої функції, зокрема в умовах воєнного стану.

У зверненнях до Верховної Ради України також порушувалися питання праці і заробітної плати — 52 414 (5,6% загальної кількості питань, порушених у зверненнях громадян до Верховної Ради України), комунального господарства — 20 713 (2,2%), діяльності центральних органів виконавчої влади — 19 294 (2%), фінансової, податкової та митної політики — 15 165 (1,6%), діяльності органів місцевого самоврядування — 13 345 (1,4%), діяльності підприємств та установ — 11 708 (1,2%) тощо.

Усі пропозиції, заяви та скарги, що надійшли до Верховної Ради України, розглянуті відповідно до закону. Звернення, що містили пропозиції до законопроектів, які розглядаються Верховною Радою України, вивчені та узагальнені у комітетах Верховної Ради України, надіслані за належністю до відповідних органів державної влади (у тому числі правоохоронних органів), органів місцевого самоврядування.

Управління з питань звернень громадян Апарату Верховної Ради України.

Виклик майбутньому

На Міжнародному форумі VIA Carpatia наголошено, що Україна нині є для світу еталоном хоробрості та стійкості, а треба, щоб іще стала еталоном успішності.

В Івано-Франківську відбувся 6-й Міжнародний форум VIA Carpatia. Назва цього річного заходу — «Майбутнє традиції: українське у глобальному світі». Ініціатор — народний депутат, член Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Микола Княжицький.

«Ми запросили активних людей із різних регіонів, депутатів усіх рівнів, організували цикл лекцій та серйозних дискусій із політиками, науковцями, представниками молодіжних об'єднань, — наголосив Микола Княжицький — Так само відбулася низка прем'єр, великий форум військових письменників».

Розпочав цикл публічних виступів дисидент та громадський діяч Йосиф Зісельс із темою «Війна та ідентичність». Від початку повномасштабної війни він ініціював велику допомогу постраждалим від російської агресії українцям. За гуманістичне служіння та внесок у розвиток регіонів Микола Княжицький вручив високому гостю премію імені Станіслава Вінченца.

Велика увага приділялася поверненню україн-

Софія Федина, Руслан Марцінків та Володимир В'ятрович (зліва направо).

ських біженців на Батьківщину. У своїй лекції «Відновлення після війни: подолання демографічної кризи як шлях до успіху України» Микола Княжицький акцентував увагу на тому, що Українська держава має створити такі умови, щоб зацікавити наших співвітчизників у поверненні. Гаслами тут не допоможе. Маємо приклад піс-

лявоєнної Німеччини, репатріацію до Ізраїлю, французький, польський досвід. Україна нині є для світу еталоном хоробрості та стійкості, а треба, щоб іще стала еталоном успішності.

У межах форуму відбулася презентація документального фільму Миколи Княжицького «Церква без Христа» — про необхідність заборони діяльності

Комітету Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики, народні депутати Софія Федина, Володимир В'ятрович.

Народний депутат, член Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Володимир В'ятрович виступив із лекцією на тему: «Як домовитися з минулим. Що таке і навіщо потрібна політика національної пам'яті». Так само дуже цікава вийшла дискусія про українську військову традицію у Збройних Силах.

«Надзвичайне коло спілкування і єднання людей культури, мистецтва, науковців, небайдужих за майбутнє нашої країни, — прокоментував події на форумі народний депутат Михайло Цимбалюк. — Важливі дискусії в розрізі війни, зокрема щодо участі ветеранів у соціальних проєктах, нинішні виклики держави та в майбутньому. Опрацюємо різні механізми

Михайло Цимбалюк.

російської православної церкви в Україні. «Якби ми не залишили і сліду від руського міра, не популяризували масову культуру на естраді, а головне — заборонили б на державному рівні величезну мережу російської церкви, то війни не було б», — наголосив народний депутат.

У дискусії взяли участь Микита Потураєв, голова

для залучення нинішніх біженців до відбудови післявоєнної України. Насамперед — щоб вони почувалися комфортно на своїй землі. Саме в таких дискусіях народжуються нові проєкти та ініціативи, що й ляжуть у законопроекти».

Людмила СТЕПАНОВА.

Фото надано автором.

Микита Потураєв і Микола Княжицький.

Щоденна підтримка захисників — обов'язок кожного

Тактичні активні шумозахисні навушники, ноутбуки, зарядні пристрої та інші необхідні для використання в польових умовах речі передав захисникам за їх запитом народний депутат України Юрій Корявченков.

На запрошення командувача ОСУВ «Таврія» бригадного генерала Олександра Гарнавського він відвідав бійців десантно-штурмових військ, механізованої та гірсько-штурмової бригади та бригади ТрО, які зараз виконують бойові завдання на Запорізькому напрямку.

Юрій Корявченков розповів, що наші захисники та захисниці попри всі складнощі, жорстокість та цинізм ворога мужньо дають відсіч агресору, тримають фронт і демонструють незламність та силу українського війська.

«У свою чергу щоденна підтримка тих, хто боронить Україну та весь український народ, — обов'язок кожного з нас. Вдячний кожному, хто не зупиняється в підтримці України, наших воїнів та щоденно робить свій внесок у Перемогу», — наголосив парламентарій.

Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.

Дніпропетровська область.

Фото зі сторінки Ю. Корявченкова в Фейсбуці.

ПРОБЛЕМА

Як урятувати малі річки

Порятунок малих річок України, зокрема основного місцевого джерела водопостачання — річки Случ, обговорювали народні депутати, науковці, екологи, представники різних муніципалітетів та громадськості у Звягелі на Житомирщині.

Тут відбулося виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, яке поєднали з дводенною науково-практичною конференцією «Малі річки: кліматичні та екологічні виклики».

У виїзному засіданні взяли участь члени комітету, представники уряду, експерти, місцева влада.

Відкриваючи засідання, голова комітету Олег Бондаренко наголосив, що вода, як природний ресурс, має виражену соціальну цінність, оскільки її наявність і якість є однією з основних передумов безпечних умов життя і сталого розвитку держави. При цьому практично всі поверхневі водні об'єкти України нині класифікуються як забруднені або дуже забруднені. Ситуація значно ускладнюється військовою агресією РФ, адже в результаті бойових дій у воду потрапляє велика кількість забруднюючих речовин через підриви складів паливно-мастильних матеріалів і сховищ нафтопродуктів, авіаудари по підприємствах, які використовують небезпечні хімічні речовини у виробництві, руйнування очисних споруд, пошкодження ґрунтового покриву і горіння лісів. Втім, попри війну, питання дотримання природоохоронного законодавства має вийти на рівень національної безпеки. У цей процес повинні активно включитися місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.

У свою чергу народний депутат України від 65-го виборчого округу Дмитро Костюк акцентував увагу на джерелах фінансування проєктів, спрямованих на покращення стану малих річок і якості питної води. «Лише військового ПДФО Звягельська громада отримала приблизно півтора мільярда гривень за період повномасштабної війни. Цей показник у ТОП-20 громад усієї України — більше, ніж багато обласних центрів, міст, де мешкають сотні тисяч жителів. Для громади з 70 тисячами населення такі кошти дають змогу реалізовувати найамбітізніші проєкти, — переконаний парламентарій. — На мою думку, другою статтею витрат місцевого бюджету після підтримки армії мають бути кошти, виділені на питання вирішення проблеми питної води в місті».

Учасники виїзного засідання комітету відвідали основне виробництво КП «Звягельводоканал», де ознайомилися з масштабним проєктом реконструкції водозабірних споруд на річці Случ, на який із місцевого бюджету вже виділили понад 20 мільйонів гривень.

За результатами виїзного засідання будуть напрацьовані висновки й рекомендації комітету щодо посилення контролю за станом водних об'єктів та відповідальності за забруднення водних ресурсів. «Країна потребує стратегії з оздоровлення річок України і водних ресурсів, — наголосив голова підкомітету з питань охорони і раціонального використання водних ресурсів та державного моніторингу навколишнього природного середовища Едуард Прошук. — Ми зобов'язані посилювати контроль за використанням водних ресурсів в Україні, посилювати відповідальність за забруднення, робити прецеденти публічного притягнення до відповідальності підприємець, які вчиняють шкоду довкіллю».

Оксана ЛУК'ЯНЕНКО

Битви виграє армія, а війну — економіка

Взаємопроникнення підприємницьких культур і практик різних областей України, обмін технологіями, досвідом сприяють посиленню зв'язків між регіонами. Як змінилася економіка Івано-Франківщини від початку повномасштабного російського вторгнення? Соціально-економічні наслідки релокації для Прикарпаття: надходження до бюджетів, створення нових робочих місць, інтеграція.

Релокація:

ВАЖЛИВІ ВИСНОВКИ

За останні півтора року із прифронтових областей до Івано-Франківської області переїхали, офіційно розпочали роботу та випускають продукцію 80 суб'єктів господарювання. За період дії програми «Релокація бізнесу» опрацьовано понад 500 запитів від фізичних та юридичних осіб, які були зареєстровані на сайті Мінекономіки. Область є четвертою у країні за кількістю релокованих підприємств. Знайшли себе в бізнесі на Прикарпатті й підприємці — фізичні особи. Процес рухливий, адже чимало великих структур повертається на місця постійної дислокації, залишаючи на Івано-Франківщині свої філії.

Заступник голови обласної адміністрації з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Богдан Футерко зазначає, що Івано-Франківщина виконує важливу місію зі збереження економіки держави. Влада ініціює низку проектів, щоб створити нові робочі місця для переселенців та дати поштовх до розвитку. А бізнес, образно кажучи, — це така рослина, яка проростає в будь-яких умовах.

«Приміром, в ІТ-секторі до області релокувалися до 20 тисяч фахівців, насамперед із двох найбільших бізнес-компаній Харківщини. Представники Харківського кластера наполягали на тому, що вони мають підтримувати економіку свого регіону, то й податки акумулюються там. В ІТ-галузі відчувається серйозний спад, і це світові процеси. А українські компанії — в істотно гірших умовах через неможливість виїжджати за кордон. Тож усіляко підтримуємо галузь, яка дає велику експортну виручку та достатню стійкість до викликів. Як приклад — проект «Промприлад. Реновація», де на базі промислових потужностей підприємства створено десятки локацій для бізнесу», — наголосив Футерко.

Член правління Бізнес-асоціації Івано-Франківська та координатор програми «Стратегія розвитку міста 2030» Віктор Вінтоняк розповів про те, як долучилися до підтримки креативних індустрій. Так само — крафтових підприємств, як-от «Смак Прикарпаття» — прототип агрокластеру. Серед них підприємство «Чиста флора».

«Мали на меті створити унікальний бренд, і ще в 2011 році пробували залучити як донорів швейцарських підприємців, — повідомив Вінтоняк. — Однак швидко зрозуміли, що ніхто, крім нас самих, нам не вирулить. Бізнес — як годинниковий механізм, тут потрібна чіткість. Маємо великі сподівання на військових ветеранів, які набули досвіду дисципліни

і прагнуть реалізуватися в цивільному житті, а ще — на креативних молодих людей. Треба інновацій, запальної молоді як рушія прогресу».

Торік в області реалізували проект «Розвиток бізнес-сектору України». Упродовж кількох місяців підприємці із дев'яти прифронтових регіонів мали бізнес-тури на Прикарпаття, де шукали шляхи релокації та інші можливості для роботи.

Досвідом роботи поділилися і представники харківського ТОВ «Моторімпекс», яке організувало роботу в місті Калуші. Зараз виготовляють обладнання для оборонного комплексу. Серед проблем — брак працівників через нинішні процеси: мобілізацію, відтік за кордон тощо. Однак тут є альтернатива: залучення можливостей штучного інтелекту до виконання тих чи інших процесів. Приміром, щодо обліку та звітності.

Досвідом роботи із залучення релокованих підприємств поділився Калушський міський голова Андрій Найда та насамперед подякував **народним**

Під час презентації нового проєкту (Андрій Найда в центрі).

щину чи Харківщину, але у громаді залишили свої філії. Маємо зареєстрований один приватний індустріальний парк Kalush Industrial HUB, створюємо ще один комунальний «Галіція». Це можливість будувати бізнес із нуля за пільговими цінами на комунальні послуги, податки, митні платежі тощо. А вже працюємо на єдиний економічний фронт».

Андрій Найда розповів і про те, як херсонські ка-

вуни дають щедри врожаї

мпроникнення бізнес-культур і практик різних областей України, обмін технологіями, досвідом сприяє посиленню зв'язків між регіонами. Подекуди релокований бізнес став драйвером розвитку міської інфраструктури, сфери послуг, та навіть змінив пріоритети місцевого розвитку. Парламентарій водночас наголосив, що досвід роботи із релокованим бізнесом на Івано-Фран-

квіщині є недостатнім: «Ми програли всім своїм сусідам, зокрема й Тернопільській області».

торік ознайомилися з бізнесом Прикарпаття в різних сферах, налагодили контакти та співпрацю, зокрема й щодо експорту продукції.

Під час презентації перший заступник голови Чернігівської ОВА Костянтин Мегем наголосив: «Область істотно постраждала від дій загарбників, адже 70 відсотків території було окуповано. Велеся активні бойові дії, тож є засміченість вибухонебезпечними предметами. Зруйновано інфраструктуру. Важко оговтуватися, адже регіон ще й із низькою щільністю населення. Однак є потужний ресурс. Бізнес віддав багато на оборону: техніку, працівників. Потрібно підлаштовуватися під нинішні реалії, а це 450 кілометрів кордону з росією та білоруссю. Тривають обстріли. Попри те, суттєвій релокації бізнесу не відбулося. Майже 90 відсотків суб'єктів господарювання відновили свою

діяльність і мають можливість залучення державних грантів через програму «Робота». Працюємо з міжнародними організаціями щодо розвитку переробних підприємств та налагодження експорту».

Про аналогічну ситуацію повідомили й представники Сумщини.

Попри все, тримаються. Діє обласна програма на часткове відшкодування суб'єктам господарювання вартості втраченого майна: торік профінансовано на 7 мільйонів гривень, а цього року уже 17.

Заступник директора департаменту економічного розвитку Дніпропетровської ОВА Олена Охотник наголосила на тому, що у промисловій області закладають підґрунтя для відбудови післявоєнної країни. Гірничо-металургійний комплекс під чай війни постраждав найбільше, тож швидко відновлення інфраструктури і логістичних маршрутів дається непросто. У сільськогосподарській сфері відчутна державна підтримка щодо кредитування малого та середнього бізнесу. Однак є потреба в навчанні стосовно отримання міжнародних грантів для переробної галузі, створенні робочих місць для ВПО.

Директор Харківського центру зайнятості Олександр Ботунок загострив проблему відтоку кадрів. Із початком повномасштабного вторгнення було релоковано 186 підприємств, десь п'ята частина повернулися. Водночас є дефіцит працівників робітничих спеціальностей.

«За урядовою програмою «Власна справа» створено понад 200 робочих місць Найшвидше адаптувалися торговельні мережі: жодна велика із них у регіоні не закрилася, а навіть розвивається. Є істотне збільшення кількості малих підприємств. Цьому так само сприяють обласні програми, зокрема перепідготовка громадян понад сорокарічного віку», — акцентував Ботунок.

Людмила СТРАЖНИК. Івано-Франківська область.

Фото Юрія РИЛЬЧУКА та Калушської міськради.

У Калушському індустріальному парку.

депутатам Олегові Марусяку, Олександрі Матусевичу, Едуардові Процуку за активну підтримку своїх виборчих округів та внутрішньо переміщених людей. Основною перевагою Калушської ТГ стала наявність вільних промислових площ. Вважається, що Івано-Франківськ програє місту Калушу щодо можливостей інтеграції релокованих підприємств.

«Цікаво, що спочатку переселенці обирали для прихистку здебільшого курортні місця в Карпатах, — сказав Андрій Найда. — Тепер спостерігаємо їх наплив у промислові райони. До нашої громади переїхало 29 релокованих підприємств, а це — додаткові робочі місця. Завдячуємо обласній адміністрації за координацію роботи з бізнесом із прифронтових регіонів.

Наша команда так само через Інтернет пропонує свої майданчики, навіть перетягувала вже осілі підприємства з інших західних областей. Деякі з них повернулися на Київ-

на Калушській землі, і про плани об'єднати релоковані підприємства в єдиний промисловий кластер. До слова, Kalush Industrial HUB — єдиний індустріальний парк, який реально функціонує на Прикарпатті. Тут у липні побували учасники міжвідомчої наради з питань створення і функціонування індустріальних парків Верховної Ради.

Президент Івано-Франківської торгово-промислової палати Андрій Левкович наголосив на тому, що ТПП завжди була майданчиком для обміну думками місцевого бізнесу та влади, а в останні півтора року стала й майданчиком для релокованого бізнесу. Це консультативні, грантові проєкти за підтримки міжнародних донорських організацій.

Народна депутатка Олена Вінтоняк подякувала за глибоке дослідження і звіт щодо проєкту «Розвиток бізнес-сектору України», яким поділилися з колегами-депутатами в їх законотвірчій роботі. Взає-

мпроникнення бізнес-культур і практик різних областей України, обмін технологіями, досвідом сприяє посиленню зв'язків між регіонами. Подекуди релокований бізнес став драйвером розвитку міської інфраструктури, сфери послуг, та навіть змінив пріоритети місцевого розвитку. Парламентарій водночас наголосив, що досвід роботи із релокованим бізнесом на Івано-Фран-

Проєкт «Відновлення економіки на звільнених територіях»

Допомогти налагодити виробництво та нові партнерські стосунки покликаний національний проєкт «Відновлення економіки на звільнених територіях», який презентували в Івано-Франківську. В обговоренні питань у форматі онлайн та офлайн узяли участь представники міністерств, обласної адміністрації, керівники регіональних центрів зайнятості, торгово-промислових палат і бізнесу із шести областей.

«У час війни битви виграє армія, а саму війну виграє економіка. І ми повинні все робити разом для того, щоб і бізнес, і влада були максимально

ефективними», — наголосив під час презентації проєкту заступник міністра економіки Тетяна Бережна.

Проєкт реалізує ГО «Розвиток бізнес-сектору України» за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку USAID. Він є продовженням попереднього — «Розвиток бізнес-сектору України», завдяки якому підприємці із прифронтових регіонів

Деморалізоване військо утихомирюють ямами

На фронті в російських підрозділах з'явилося таке явище, якого не бачили з часів війни з Чечнею, — це ями.

Їх використовували вахабіти для полонених росіян. Нині до таких само ям російські офіцери кидають на перевиховання своїх же непокірних солдатів за п'янки, наркотики та бійки. Про це розповіла російська правозахисниця, голова фонду «русь сидящая» Ольга Романова.

У першому півріччі 2023 року в РФ різко зросла кількість засуджених військових. За інформацією «Верстки», військові суди винесли 2726 вироків у кримінальних справах. Це рекордний показник з 2012-го.

147 військовослужбовців було засуджено за вбивства поза зонами бойових дій. У минулі роки за такі серйозні злочини притягали до відповідальності від 14 до 20 осіб. Найчастіше військові вбивали людей у стані алкогольного сп'яніння, яке стало причиною і різкого зростання числа ДТП в армії.

Найбільше притягають до кримінальної відповідальності за самовільне залишення військових частин. **За пів року понад дві тисячі осіб втекло з армії — і це тільки ті справи, які потрапили до суду.** Реальні цифри значно вищі. З такими тенденціями можна очікувати, що до кінця року фронт самовільно залишить ціла бригада — майже п'ять тисяч осіб.

Як вважає правозахисниця Ольга Романова, армією стає дедалі важче керувати, бо з лютого міністерство оборони поповнило військові підрозділи ув'язненими з місць позбавлення волі. Таких понад 100 тисяч осіб. Військо не спроможне впоратися з такою великою кількістю головорізів.

На початок війни в російських тюрмах перебувало 420 тисяч засуджених, нині ця цифра — на рівні 266 тисяч. Частина забрали приватні військові компанії, а решту — регулярна армія в штурмові загони. Це так звані штрафні батальйони, які кидають у м'ясорубку.

«Уявіть собі, що на фронт приїжджає етап, — розповідає Ольга Романова. — Хто це? Це чоловіки в середньому 45 років, у яких за плечима три або дві, можливо, п'ять ходок. Швидше за все, це завдання тяжких тілесних ушкоджень чи вбивство. І в третині з них — статті, пов'язані з обігом наркотиків. Вони не мають поняття дисципліни. Ці люди не воювали і не служили в армії. Тому на фронті з'явилося таке явище, яке не бачили з часів чеченської компанії, а саме — ями».

З'ясувалося, як розповіли колишні ув'язненні, ями бувають ротні, батальйонні, штабні — залежно від правопорушень чи небезпеки. Затриманим кидають сухі пайки і воду, і не потрібно ні конвоїрів, ні слідства, ні суду. Для цього використовують і великі підвали зруйнованих будинків. Їх тримають у ямах, поки не протверезіють і не стануть здатними виконувати команди. Так нині російські офіцери намагаються керувати деморалізованим і спитим військом.

Богдан КУШНІР.

Нідерланди допоможуть і на суші, і на морі

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Президент України Володимир Зеленський разом із Прем'єр-міністром Нідерландів Марком Рютте відвідав в Одесі Спасо-Преображенський кафедральний собор, який цього літа дуже постраждав від російського обстрілу.

Лідери оглянули руйнування, завдані найбільшому православному храму міста внаслідок ракетного удару рф 23 липня (на знімку). Тоді було повністю знищено вівтар і пошкоджено тримальну конструкцію будівлі. Нині в цій пам'ятці культурної спадщини проводяться протиаварійні та невідкладні консерваційні роботи. Володимир Зеленському й Марку Рютте розповіли, що триває експертиза стосовно можливості відбудови храму, **повідомляє Офіс Президента.**

Як відомо, уряд Італії та італійський бізнес уже висловили готовність долучитися до повного відновлення Спасо-Преображенського собору.

Також Володимир Зеленський та Марк Рютте вшанували пам'ять воїнів Військово-Морських сил Збройних Сил України, які віддали свої життя за нашу державу, і поклали

квіти до Стели пам'яті полеглих воїнів ВМС, відкритої в Одеському порту в липні 2021 року. На гранітних плитах викарбовано імена військовослужбовців ВМС, які загинули в боях із російськими окупантами.

Крім того, в Одесі Президент України та Прем'єр-міністр Нідерландів поспілкувалися з

курсантами і професорсько-викладацьким складом Військової академії та Інституту Військово-Морських сил Національного університету «Одеська морська академія».

«Я дуже радий, що ми сьогодні (13 жовтня. — Ред.) в Одесі. І дуже радий, що ми з нашим другом, Прем'єр-міністром Нідерландів Марком Рют-

те, маємо можливість поспілкуватися з нашими поважними воїнами — майбутніми воїнами. А хтось уже має бойовий досвід», — сказав Президент України.

Відповідаючи на запитання курсантів, глава держави висловив переконання, що українська армія вже досягла рівня НАТО, якщо не перевер-

Перемогли громадянське суспільство і демократія

Парламентські вибори в Польщі, які відбулися 15 жовтня, увійдуть в історію завдяки небаченій дотепер активності поляків. За даними екзит-полу з недільного вечора, у волевиявленні взяли участь 72,9% виборців. Ця інформація підтверджує й офіційний підрахунок. На момент верстки номеру було оброблено дані 30% дільниць, явка на них становила 71,99%.

Перемогла демократія, а громадянське суспільство склало іспит на зрілість. Це не просто високі слова, це атмосфера, яка витала в повітрі, зокрема на виборчих дільницях, де люди стояли в черзі навіть понад п'ять годин на вулицях, незважаючи на різке похолодання. Прикметно, що на деяких дільницях на території Польщі голосування закінчилося в понеділок на світанку. Тож хоч би якими були остаточні результати, котрі Державна виборча комісія планує оголосити сьогодні, без перебільшення можна сказати, що свято демократії в країні відбулося.

Найшвидше проголосували поляки за кордоном, бо, залежно від часових поясів, у деяких країнах дільниці відкрилися ще в суботу — мова про США та Канаду. Тож в закордонному виборчому окрузі зареєструвалася рекордна за всі роки існування посткомуністичної Польщі кількість виборців — 608 тисяч. Найбільше в Лондоні, Берліні, Мюнхені, Дубліні та Гаазі. За законом, результати голосування в цьому окрузі ДВК має додати до двох столичних (варшавських) виборчих округів. Законодавство дає комісії закордонного виборчого ок-

ругу 24 години на підрахунок голосів, інакше голоси «полонії» потраплять у смітник.

А тим часом, поки триває підрахунок голосів, в політичних середовищах та аналітичних колах уже тривають примірки не лише стосовно майбутньої розстановки сил у Сеймі а, що головне в цих перегонах, щодо того, хто зможе сформувати уряд.

Підставою є дані екзит-полу (недільний вечір) та дещо свіжіші — лейт-полу (ранок понеділка), але все ще часткові, підготовлені фірмою «Ipsos» для телевізійних мовників Polsat, TVN і TVP.

Тож перемогу за кількістю отриманих голосів здобула керівна в країні впродовж останніх восьми років партія «Право і справедливість» (PiS), яку підтримали 36,8% (36,6%) поляків. Друга на п'єдесталі — «Громадянська коаліція» (ГК) з 31,6% (31%). Третім є, і це не тавтологія, «Третій шлях» (ТШ), який завоював симпатії 13% (13,5%) виборців. До парламенту пройшли ще дві партії — «Нові ліви» з 8,6% (8,6%) та «Конфедерація», якій довірили свої голоси 6,2% (6,4%).

Попри здобутий найбільший відсоток електоральної підтримки PiS, на відміну від попередньої каденції, не може поговорити про повну перемогу, бо не має достатньо сил, щоб створити самостійну більшість, необхідну для формування уряду. Якщо б навіть мала реалізуватися прогнозована політологами коаліція PiS з «Конфедерацією», якій замість недільних 12% поки що прогнозують 14 місць, то загалом такий союз отримає лише 212 «штиків», а потрібен щонайменше 231.

Але значення має не лише арифметика, що дає перевагу демократичній опозиції, якій загалом обидва прогнози дають 248 мандатів, необхідних для формування твердої більшості та відсторонення від влади PiS. Питання у тому, чи вдасться домовитися чотирьох політичним силам, які в ході передвиборчої кампанії декларували об'єднання задля зміни партії влади. Адже йтиметься не лише про програмні відмінності, а й про владні амбіції.

Серед них, на переконання політологів, головним гравцем, який намагатиметься взяти для себе найбільше, буде «Третій шлях» — під такою назвою пішли на вибори «Польська народна партія» та «Польща 2050». Його позиція зміцнюється зі зростанням прогнозованої кількості мандатів — 55 (57). Незмінною залишається кількість мандатів для «Нових лівих» — 30. А от найбільша опозиційна сила — «Громадянська коаліція», навколо якої мала б формуватися майбутня владна коаліція згаданих чотирьох сил, може розраховувати на 161 мандат проти недільних 163.

Більшість політологів переконана: якщо такий розклад мандатів залишиться після оголошення ДВК остаточних результатів виборів, PiS намагатиметься шукати можливості домовленостей з депутатами «Третього шляху», щоби продовжити своє перебування при владі.

Тож інтрига зберігається. Слово за президентом, який, згідно з Конституцією, визначає дату першого засідання новообраного парламенту та визначає, кому «доручити місію формування уряду».

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ.

Компроміс у питанні імпорту сільгосппродукції з України знайдено

Минулого тижня уряд Румунії затвердив нову схему імпорту окремих груп української агропродукції. Як заявив міністр сільського господарства Флорін Барбу, це компромісне рішення було погоджено з урядом України і спрямовано на захист інтересів місцевих фермерів.

Відтепер представники румунського сільгоспбізнесу подаватимуть до міністерства сільського господарства заявки про те, яка є потреба у ввезенні пшениці, кукурудзи, соянишнику, сої. Відповідна комісія відомства аналізуватиме їх і надаватиме дозвіл на импорт продукції у певних розмірах, які не зашкодять власним виробникам. Міністр Флорін Барбу не виключив, що цей список з чотирьох культур може бути розширено, і під дозвільний режим потрапить інша сільгосппродукція, якої не вистачає на місцевому ринку.

Міністр через румунські ЗМІ попередив, що ці заходи в жодному разі не спрямовані проти України. Таку само схему ліцензійного механізму імпорту зернових цього тижня обговорюватимуть і з Молдовою. Тож фермери можуть не хвилюватися, бо внутрішні ринки зернових культур будуть надійно захищені. І вітчизняні виробники зможуть вчасно та вигідно продати свою продукцію, щоби на виручені кошти розпочати закупівлю насіння, добрив та палива.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Вотум недовіри — марнування часу

Проросійським силам Болгарії не вдалося скинути уряд Ніколая Денкова, який пропрацював лише чотири місяці. Минулої п'ятниці Народні збори країни більшістю голосів 143 депутатів від коаліційних партій ГЕРБ-СДС, «Продовжуємо зміни — Демократична Болгарія», а також Руху за права і свободи (ДПС) проголосували проти пропозиції, внесеної партією «Відродження». Їх підтримали представники Болгарської соціалістичної партії і найменшої — «Є такий народ».

Проросійські депутати під час дебатів наполягали, що саме наміри уряду поступово закривати в країні всі теплоелектростанції та переходити на «зелену» енергетику, що є вимогою Європейського Союзу, спричинили масові протести шахтарів та енергетиків. «Відродженці» давно намагаються налаштувати болгар проти ЕС і НАТО, тому активно підтримували

ці протести. Мовляв, ми проживемо і без Євросоюзу. І росія нам допоможе. А шахтарі та працівники теплоелектростанцій не втраять роботу. Хоча ТЕС, які забруднюють атмосферу, закриватимуть аж до 2038 року, тож відповідно є час вирішити питання з перекваліфікацією працівників.

Опозиціонери добре знали, що парламент не підтримає вотум не-

довіри уряду, але наполегливо відволікали його від розв'язання справді нагальних питань. Після голосування прем'єр-міністр Ніколай Денков з парламентської трибуни назвав такі дії «марнуванням парламентського часу». «Аргументи щодо вотуму недовіри уряду повністю вигадані. Вони не мають жодного стосунку ні до економіки, ані до енергетики. Політики, які займаються агітацією під час передвиборчої кампанії, лише розпалили штучний страх у протестувальників», — заявив глава уряду.

Ця заява, мабуть, ще більше розлютила болгарських соціалістів, лідер яких Корнелія Нінова

Олександр БЛИК.

З початку року з Рівненщини у власність держави за рішеннями судів передано понад дві тонни «сонячного каміння» на понад 2,6 млн грн. Кошти від його подальшої реалізації зараховуються до державного бюджету України, повідомили у Рівненській обласній прокуратурі

Що йшло на смітник, виявилось дивотворами

Малюнки, якими розпалювали сільську піч, стали експонатами на світових вернісажах. А сільське звалище з руїнами перетворилось на історичний храм. Допоміг цьому музикант і композитор, поет і письменник, правозахисник і громадський діяч, колишній політ'язень і народний депутат. Усе це про одну людину — Миколу Горбаль (на знімку). Доля подарувала йому непросте, але справді яскраве життя. І він увесь час віддавав їй за це своїми справами.

Не відступає від цього правила й тепер, коли вже переступив за вісімдесятилітній поріг. Попри поважний вік чоловіку висітає сил та енергії опікуватись культурним і духовним життям своєї малої батьківщини.

Для Божої справи потрібне бажання

На Тернопільщині, у рідному селі Литячі, що у Товстенській громаді, Микола Горбаль кілька років поспіль відновлює римо-католицьку каплицю. Поступово цей багатолітній труд ближиться до завершення.

Каплиця була зведена майже півтора століття тому і довго служила місцевим вірянам. Але

за союзу занепада. Був час, коли керівники місцевого колгоспу зробили з неї комору. А потім не стало господарства, і потреба у господарській споруді відпала. Без догляду за роки вона стала руїною. Ще трохи — і сліду не залишилося б, якби сім років тому Микола Горбаль не задумав відбудувати її для села.

Взявся за цю справу, не маючи за плечима фінансової підтримки ані державних, ані комерційних структур. І хоча час від часу на допомогу приходили благодійники, здебільшого покладається на свою пенсію.

Якщо хтось подумає, що його колишнє депутатство дало право на величезні статки, помиляється. За словами Миколи

Андрійовича, отримує 16 тисяч гривень на місяць. Не так уже й багато, та можна жити безбідно. Але чоловік розповів, що майже півтори сотні тисяч гривень на рік намагається відкладати на свою меценатську справу. Ну а на те, що залишається, живе дуже скромно. Перекоаний, якщо не витратиться на всякі дурні розваги, то вдасться Божу справу зробити.

Ось він її і робить. Коли взявся за відбудову каплиці, зведеної місцевими римо-католиками ще в 1887 році, від неї залишалися тільки стіни, старенький хрест, частина склепіння та старе каміння й фундамент від колон. А ще — купа сміття. З розчищення останнього все і розпочалося.

Тепер про це захарашене місце нагадують лише фотографії з альбому «Історія відновлення храму», які дбайливо зібрав племінник. А на місці сільської пустки постала церква.

Якби не Микола Горбаль, про неї у селі вже, напевно, і забули б. Бо римо-католицької громади тепер немає, а віряни ходять до греко-католицького храму. Саме УГКЦ хочуть передати й відбудовану церкву та освятити її на честь папи Івана Павла II. І в цьому певний символізм та данина історії.

На стіні храму тепер є цікаве зображення: український і польський воїки стоять, обійнявшись, як брати. За ними — відновлена церква. А над ними — Боже благословення.

Микола Андрійович переконаний: шлях до такого братання був дуже довгим — шонайменше чотири століття. Але тільки тепер стає

очевидним, хто є нашим істинним побратимом у боротьбі за волю. І таку дружбу потрібно цінувати.

Галерея «сонячного» художника

Як і багато чого іншого, що дарує нам життя. Роки знадобились Миколі Горбаль, щоб оцінити талант свого брата Богдана. Той був «сонячною» людиною, і як тепер ззнається Микола Андрійович, часом йому було ніяково за брата, котрий не ходив до школи, не знав грамоти. Але тільки згодом стало зрозуміло, що він був наділений особливим талантом до малювання і відповідного світосприйняття.

Майже весь час проводив з олівцем у руках за аркушем паперу. До тих малюнків ніхто видавався надто примітивними й позбавленими змісту, а тому часто йшли на те, щоб розпалити піч. Богдан на це не ображався та й жодного визнання не чекав. Просто розгортав альбом, слинув олівець і малював.

Через роки, під час перебування у радянських таборах, Микола раптом згадав деякі малюнки брата. Здавалося, що на них було зображено його життя — сотні людей у тюремній робі, під охороною... Як Богдан міг це відчути, відтворити, залишилось загадкою. Але саме тоді попросив у листі маму не палити, а збирати й зберігати братові роботи.

Богдана не стало наприкінці дев'яностих. А майже через півтора десятиліття Микола створив «Галерею Богдана» в родинному будинку, де зібрано

майже дві тисячі малюнків. Їх побачили не тільки односельці та співвітчизники. Виставки цих робіт проводили в США та Європі.

Глядачам хотілось дізнатись, що відчував автор, хто надихав людину, котра була незрозуміла для неї цей світ?

Спочатку Микола намагався дати назви роботам брата. Потім збагнув, що не варто цього робити, бо так і не наблизився до всіх його думок і почуттів.

А критики назвали таку техніку малювання «слинений олівець». І не всі здогадувались, що на фарби у сільської родини не завжди були гроші. А олівці — завжди під рукою.

Бувають моменти, коли з роками всім нам доводиться по-іншому подивитись на звичні та буденні речі. Але далеко не всім дано зрозуміти їх суть і цінність. Микола Горбаль зумів не просто розгледіти, а й повернути до життя те, що багатьом здавалось незрозумілим і непотрібним. А виявилось — це і є глибинна суть того, що називається батьківщина.

Ірина КОЗАК.

Тернопільська область.
Фото з соціальних мереж.

У Переяславі відкрили пам'ятник «батькові музеїв»

Історичний центр літописного міста поповнився ще одним пам'ятником — тут, навпроти Музею «Заповіту» Т. Г. Шевченка, з нагоди 100-річчя видатного історика, етнографа, музеєзнавця, археолога, лауреата Шевченківської премії, Героя України Михайла Сікорського відкрили меморіал. За десятиліття наполегливої праці дослідника Переяслав, який називають містом Мазепи, Сковороди і Шевченка, перетворився на місто історичних скарбів. Тут діють створені стараннями Михайла Сікорського та його однодумців Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав» та більш як 20 унікальних музеїв.

Відтепер бронзовий сподвижник музейної справи (скульптор — заслужений художник України Степан Куций) зустрічатиме кожного відвідувача.

«У Переяславі велична подія. Ми пишаємося тим, що серед плеяди відомих людей, котрі проживали та працювали в нашому місті, і Михайло Сікорський. Він жив Переяславом, своїми музеями, і завдяки його праці про нас сьогодні знає увесь світ. І можливо, саме зараз здійснилася мрія Михайла Івановича — він сидітиме навпроти одного зі своїх музеїв, де працював і буквально жив, зустрічатиме туристів, щоб показати те надбання, яке він лишив прийдешнім поколінням», — сказав міський голова Вячеслав Саулко під час урочистої

церемонії відкриття пам'ятника.

Про здобутки Героя України на ниві збереження історичної спадщини та пам'яті про Володимира Мономаха, Богдана Хмельницького, Івана Мазепу, Тараса Шевченка, імена яких тісно пов'язані з містом, на мітингу говорили голова Бориспільської РВА Руслан Дяченко, генеральний директор НІЕЗ «Переяслав» Олексій Лукашевич, голова ГО «Відродження Переяслава» Іван Якименко, громадський діяч Владлен Ковтун, краєзнавець Микола Богатир та інші.

Ректор Університету Григорія Сковороди у Переяславі Віталій Коцур нагадав, що «за словами Михайла Грушевського, у трикутнику Київ — Чернівці — Переяслав сформу-

валася українська народність», а нині в Переяславі твориться нова історія, адже діяльність таких музейних закладів, які створив Михайло Сікорський, є свідченням того, «що країна має державність».

Територія навколо скульптурної композиції ще до кінця не облаштована — незабаром тут з'являться пішохідні доріжки та клумби. Як зазначили виступаючі на мітингу, у Переяславі планується відкрити і два нові музеї — Михайла Сікорського та історико-краєзнавчий.

Ідея встановлення пам'ятника «батькові музеїв» у вдячних мешканців міста виникла давно. Кошти на спорудження монумента збирали всією громадою, але після повномасштабного вторгнення росії в Україну їх спрямували на допомогу ЗСУ. Допомогли реалізувати проект меценати, зокрема Фонд «Рідна країна». За їх підтримки при вході до Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» також встановлено мармуровий пам'ятник знак з портретом подвижника (скульптори Олесь Сидорук та

Борис Крилов), який першим в Україні створив скансен, котрий до війни відвідували тисячі туристів з усього світу.

На честь 100-річчя визначного діяча у музеї «Заповіту» Т. Г. Шевченка

відкрили виставку «Великий зодчий музейної справи», на якій експонуються документи Михайла Сікорського — свідоцтво про народження, атестати, довідки, паспорти, нагороди тощо. Тут є осо-

бісті речі дослідника, його фотографії та картини місцевих художників. Експозиція працюватиме до 28 грудня.

Світлана ЧОРНА.

Фото з відкритих джерел.

Сонце, ми тобі вдячні, або Як у Вінниці впроваджують і який ефект мають від альтернативних джерел енергії

Сонце, я тобі вдячний. Ти сієш у мою душу золотий засів.
Хто знає, що вийде з того насіння? Може вогні?
Михайло Коцюбинський

хували, що у період з травня по вересень станція забезпечить потреби нашого підприємства в електриці».

Валентин Коваленко уточнив, що роботи виконали за кредитні кошти, отримані за урядовою програмою «5-7-9». Сподіваються на рефінансування витрат на придбання сонячних панелей.

Переваги та недоліки

Михайло Ганчук, депутат міськради, керівник ТОВ «Промавтоматика», розповів про переваги й недоліки СЕС. Він зробив це під час зборів підприємців малого і середнього бізнесу. Організувала захід міська влада з метою популяризації важливої справи. Ось декілька аргументів «за» і «проти» встановлення СЕС. Промовець одразу зауважив, що позитиву й вигоди від енергії небесного світила значно більше порівняно з недоліками. Він звернув увагу, що від правильного встановлення панелей зростає ефект у виробництві сонячної енергії та перетворенні її в електричну.

ПЕРСПЕКТИВА

У Вінниці затвердили п'ятирічну Програму будівництва сонячних електростанцій у закладах комунальної сфери. Перші п'ять СЕС встановлять у чотирьох лікарнях та одному спортивному закладі. Фінансуватимуть придбання обладнання і його встановлення за кошти міської громади. Це пілотний проєкт для міськради.

(Програма затверджена рішенням виконкому Вінницької міськради у червні 2023 року.)

На його переконання, однією з головних переваг СЕС є великий термін їх експлуатації. Виробники дають гарантію на 25 років роботи. Але слугуватиме станція і 50 років. Дехто здивувало, що її обладнання майже не потребує обслуговування. Зрозуміло, що працює без жодного шуму. Чим не перевага?

«У її технології закладено досить точне прогнозування виробітку енергії, тому є можливість прорахувати, скільки електроенергії виробить станція протягом року», — зазначає Михайло Ганчук.

Серед недоліків доповідач зазначив, що панелі забирають велику територію. Це за умови, коли монтувати їх на даху нема можливості і треба робити це на підвір'ї підприємства. Ще один недолік — СЕС не зможе забезпечити потреби виробництва енергією у зимовий період, коли світловий

день короткий, крім того, багато днів узимку мають малу сонячну активність.

Компенсують не більше мільйона

Міська влада Вінниці запровадила стимули за будівництво СЕС. Вони передбачені для підприємців трьох видів бізнесу — мікро, малого і середнього. Йдеться про тих, хто зареєстрований у міській територіальній громаді. Їм найбільш складно фінансувати встановлення СЕС. Адже на це потрібні немалі кошти. Підприємці не називають сум. В одному з повідомлень на сайті міськради зазначалося, що невеликої потужності станція коштувала підприємству харчової галузі 3,5 мільйона гривень.

Слід уточнити, що спершу муніципалітет підтримував тих, чий структури належать до мікробізнесу. Тепер програму розширили для малого і середнього. Рішення ухвалили на сесії міськради.

Ось що розповів з цього приводу директор департаменту економіки та інвестицій Вінницької міськради Максим Мартянов: «Однією з умов отримання компенсації є сплата податків за попередній рік. На компенсацію спрямовуємо 30 відсотків від сплачених підприємцем податків до бюджету громади, але не більше фактичних витрат на придбання обладнання для виробництва електроенергії з відновлювальних джерел енергії. Граничний обсяг підтримки для бізнесу не може перевищувати мільйон гривень».

Мають власного виробника

Найбільший виробник сонячних станцій у нашій державі — у Вінниці. Ним є компанія KNESS. Її створили вінничани, колишні випускники місцевого національного технічного університету. Компанія має свої виробничі структури у декількох зарубіжних країнах. KNESS пройшла сертифікацію на відповідність міжнародним стандартам ISO, а це розширює можливості розвитку і в Україні, і на європейських ринках, що відповідає планам компанії. Забезпечує панелями й іншим необхідним обладнанням ті підприємства, на яких вирішили замінити традиційну генерацію сонячною.

Вінниця задекларувала у 2020 році «Зелений курс». Європейський та світовий ринки вимагають одну зі складових — готову продукцію, вироблену за рахунок «зеленої» енергетики. Так вони дають можливість не тільки посилити енергетичну незалежність громади, зменшивши споживання енергоресурсів, а й скоротити викиди вуглецю в атмосферу.

Віктор СКРИПНИК.

Фото з сайту Вінницької міськради.

Сировину для боєприпасів доставлятимуть нам швидше

Тепер сировину для боєприпасів і бойових частин ввозитимуть до України швидше та за спрощеною процедурою.

Про це інформує прес-служба Мінцифри на сторінці у Facebook.

«Прискорюємо виробництво БПЛА! Це стане можливим завдяки ухваленій постанові. Що швидший процес імпорту сировини для боєприпасів, то скоріше удари дрони виконуватимуть бойові завдання на фронті».

У відомстві наголошують, що з початку повномасштабного вторгнення прибирають блокування для виробництва БПЛА. І вже є результат!

Сьогодні, щоб здійснити рестрацію суб'єкта здійснення міжнародних передач товарів, треба подати лише одну заяву й не збирати додаткові документи.

Раніше процедура займала багато часу. Отримання дозволу для імпорту передбачало багато етапів, які могли тривати до кількох місяців. Змінюємо систему. Тепер процес відбуватиметься швидше й простіше.

Боремося з бюрократією, щоб військові ефективніше боролися з окупантами, наголосили у цифровому відомстві.

Співгромадяни-клієнти «Нафтогазу» можуть розраховувати на знижку, коли оплачують рахунки за газ. Усе, що для цього потрібно зробити, — вчасно заплатити. Про це повідомляє прес-служба компанії.

«Кожна сплачена вами гривня — це стабільне забезпечення блакитним паливом українців та сплачені податки на підтримку економіки нашої країни», — зазначили у «Нафтогазі».

Так, знижку надають споживачам, які оплачують рахунки на онлайн-сервісі компанії щомісяця до 15 числа. Розмір знижки становить 1%. Дисконт застосовується автоматично наступного розрахункового місяця.

Важливо також вчасно повідомляти показники газового лічильника, адже тоді зменшується ризик того, що у квитанції вкажуть помилкову суму. Зазначається, що надавати інформацію споживачі мають щомісяця з 28 по 5 число.

«Побутовий споживач, який за умовами договору розподілу природного газу розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на перше число місяця знімати фактичні показники лічильника газу та протягом п'яти діб (до 5-го числа включно) надавати їх», — наголосили у прес-службі.

Тим часом багато хто, напевно, пам'ятає, як ще зовсім нещодавно працівники газових контор та обл-, міськенерго обходили домівки споживачів: знімати покази. А тепер до їхніх послуг і телефони, і месенджери, і боти, а все одно — помиляються в рахунках. І чомусь зазвичай не на користь споживача!

Послуги ЖКГ в Україні зросли в ціні. За рік — з вересня 2022 року до вересня 2023-го — їх вартість збільшилася на 13,2%. На електроенергію — найбільше — на 69,7%.

Про це повідомляє Держстат. На другому місці — прибирання сміття. Воно подорожчало на 9,9%.

Тарифи на інші послуги зросли не так істотно — менш як на 10%: утримання та ремонт житла зросло на 5,5%, послуги з управління багатоквартирними будинками — на 2,7%, водопостачання — на 0,8%, каналізація — на 0,7%.

Водночас вартість природного газу не змінилася. А гаряча вода та опалення взагалі подешевшали. Зниження ціни становить 0,2%.

З серпня до вересня вартість комунальної збільшилася загалом лише на 0,1%. І то лише за рахунок двох послуг: утримання та ремонт житла зросло на 0,3%, прибирання сміття — на 1,1%.

Підсумовував Віктор БОНДАР.

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

У Вінниці на підприємствах активно встановлюють сонячні станції. Звернутися до небесного світила спонукала війна і стимули влади.

ЦИТАТА

Сонячна енергетика стала очевидним помічником та важливим інструментом у зміцненні енергетичної незалежності держави, особливо у час війни.

Андрій Очеретний, заступник міського голови Вінниці.

Утім, не всі воліють ділитися інформацією про те, що на даху їхнього підприємства оселилася СЕС. Дехто з керівників категорично проти, щоб навіть згадували про це. Пояснюють такі застереження дотриманням безпеки. Один з них ще й нагадав народну мудрість, мовляв, береженого Бог береже.

Водночас справа заслуговує поширення, щоб про неї дізналися інші і теж використовували сонячну енергію. Ті, хто вже експлуатує станції, однозначно стверджують про економічну вигоду від них.

При підготовці публікації автор користувався двома джерелами інформації. Про деякі з підприємств, що вже мають у себе сонячні станції, повідомила на своїх ресурсах міська влада. Ділилися думками окремі власники альтернативних потужностей. Щоправда, робили це на умовах анонімності.

Міська влада стимулює процес упровадження відновлювальних джерел енергії. До мільйона гривень компенсують платити тим, у кого з'явилася альтернатива традиційній енергії. Крім того, ще й передбачила кошти на встановлення СЕС на п'яти комунальних підприємствах — чотирьох лікарнях і спортивному закладі.

«Це правда, що війна дала поштовх»

Такі слова автор публікації почув від одного з підприємців. На даху очолюваного ним ТОВ можна побачити панелі СЕС. До речі, їх встановлюють переважно на виробничих корпусах. По-перше, економлять площу, по-друге, так ближче до сонця, тому воно активніше віддає свою енергію.

«До війни слова про необхідність упровадження СЕС ми чули багато разів, — каже один з моїх співрозмовників, який просив не називати себе і своє підприємство. — Чути чули, але на цьому все закінчувалося. Одна з причин — сонячні станції не з дешевих. Для чого було витрачати кошти, коли мали природний газ, електрику? Навіть коли ціни на них «кусалися», все одно вдавалося купувати і розраховуватися. Витрати закладали у вартість продукції. Так і крутилося колесо».

«Це правда, що війна дала поштовх до того, щоб подбати про альтернативне джерело енергії, — продовжує керівник ТОВ. — Особливо гострою потреба стала минулої зими, коли російські варвари цілилися в об'єкти нашої енергетики. Саме в такі моменти багато хто став задумуватися про альтернативу. Я один з них».

На підприємстві мого співрозмовника ухвалили рішення про встановлення сонячної станції. З настанням весни розпочали роботи і влітку отримали можливість замінити третину звичайної електрики на альтернативну. Ось у жовтні ввели в дію другу чергу СЕС. Енергії з неба стало ще більше. Як стверджує керівник підприємства, тепер у час високого сонця їхнє ТОВ матиме 70% власної електроенергії.

Від небесного світила харчовикам користь

Приблизно такий само обсяг споживання електрики планують замінити ще на одному підприємстві — з переробки ягід. Першу чергу СЕС уже можна побачити у них на даху виробничого корпусу, ще дві планують змонтувати навесні і влітку 2024-го.

ЦИФРИ

Понад 30 підприємств Вінниці запровадили у виробництво сонячну енергію, загальна потужність їхніх СЕС становить 8 МВт. Завдяки альтернативній енергетиці скоротили споживання електроенергії на 15 відсотків».

Інформація заступника міського голови Вінниці Андрія Очеретного.

«Електроенергія дорожчає, ми розуміємо, доки триватиме війна, ворог не припинить варварські атаки на нашу енергосистему, — каже директор підприємства Костянтин Кузьменко. — Щоб конкурувати на ринку, треба мати дешевший продукт. Власна енергія зменшить собівартість». Слова цього керівника цитують на сайті міськради.

Працює сонячна станція також на даху харчосмакової фабрики. До кінця року тут буде друга черга модулів. Кошти у сонячну енергетику інвестувало ще одне харчове підприємство — фабрика «Солодка мрія».

Тим часом на заводі холодильного обладнання планують улітку користуватися власною енергією на всі сто відсотків, розповів керівник підприємства Валентин Коваленко.

ДОСЛІВНО

«Максимальна енерго незалежність — завдання актуальне нині і для бізнесу, і для критичної інфраструктури, і для закладів соціальної сфери. Це надзвичайно важливо для всієї країни, адже росія не полишає спроб знищити наші енергетичні об'єкти».

Сергій Моргунов, міський голова Вінниці.

«Раніше, до війни, не було економічної доцільності встановлювати СЕС, — каже він. — Нині інша ситуація. Минулий зимовий період показав, наскільки всі ми залежні від енергозабезпечення. Тому влітку реалізували свій проєкт. На даху встановили сонячні панелі на 600 кВт. Такої потужності повністю вистачить на денну роботу заводу. Підра-

Не псуйте молоко єшками

АКТУАЛЬНО

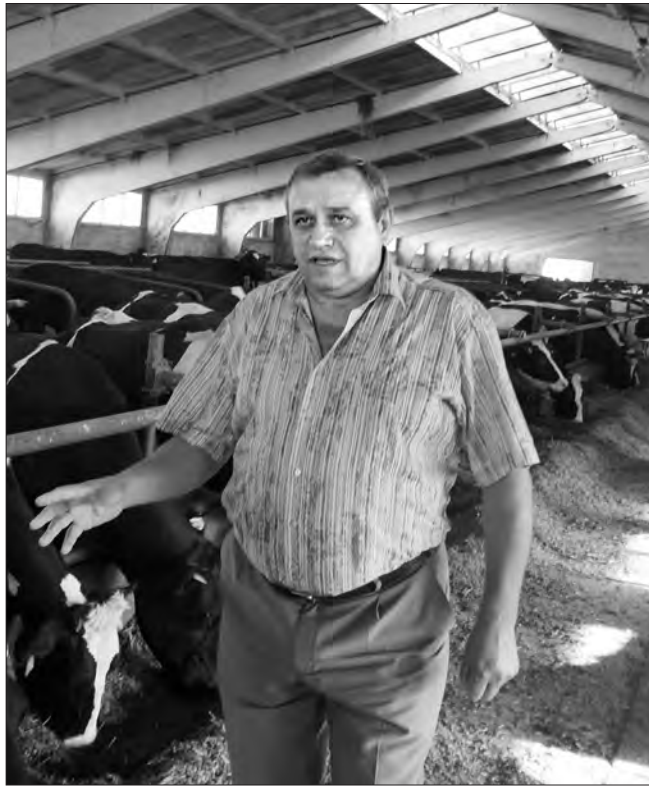
Молокозаводам, які виготовляють продукцію без консервантів, важко конкурувати з підприємствами, де для продовження термінів її придатності використовують різні, іноді шкідливі для здоров'я, хімічні добавки.

Споживача треба виховувати

У червні далекого вже і мирного ще 2013 року Волинь відвідала делегація Донецької обласної ради на чолі з тодішнім її головою Андрієм Федорук. Гості з шахтарського краю завітали і до приватно-орендного сільгоспідприємства (ПОСП) імені Т. Шевченка в селі Угринів. Розорані, обкошені, з густою, як шітка, дозріваючою пшеницею поля, асфальтовані дороги, висока культура виробництва вразили депутатів, а найбільше — місцевий молокозавод і його продукцію.

Завод в Угринові відкрили в березні 2012 року. Обладнання для нього виготовила та змонтувала одна з ізраїльських фірм. Підприємство має замкнений цикл виробництва. Використовуючи передові світові технології і молоко власного виробництва вищого та екстра гатунків, завод виготовляє продукцію, яка не раз ставала переможцем Всеукраїнського конкурсу «100 кращих товарів України».

Здавалось би, його виробники мають стати основними продуктами в дитячому харчуванні й розкupuватися, як кажуть, на ура в роздрібній мережі. Але підприємство працює лише на чверть потужності, переробляючи лише три з 25 тонн отриманого на власних фермах молока. Решту ж господарство змушене відправляти на інші заводи.

Директор ПОСП імені Т. Шевченка Андрій Турак розповідає про сучасні технології годівлі та утримання корів.

Чому споживач не може отримувати більше такої високоякісної продукції, з'ясовую у директора ПОСП імені Т. Шевченка, депутата обласної ради багатьох скликань, заслуженого працівника сільськогосподарства України Андрія Турака.

— Андрію Антоновичу, чому потужності такого та схожих заводів належно не використовуються...
— Проблема в тому, що люди не завжди розуміють, що споживають. Їдять що дешевше. А до якісної їжі суспільство не готове. Я не кажу лише за молочну продукцію, а й за ковбасу, цукерки, все, у чому є харчові добавки, так звані єшки (стабілізатори, підсилювачі смаку, консерванти, розпушувачі, барвники). Чимало з них шкідливі і навіть не-

безпечні. Найчастіше їх використовують, щоб продовжити терміни придатності продуктів.

Тим часом державні стандарти (ДСТУ) на молоко і вироби з нього чітко регламентують терміни зберігання на всі види продукції. Молока (у пакетах з поліетиленової плівки. — Ред.) — три дні, кисломолочна продукція (кефір, сметана, йогурти) — п'ять днів. Але чиновники, дехто особисто зацікавлені, внесли зміни, зазначивши, що виробник сам може встановлювати строки придатності.

Якщо ми не додаємо жодної хімії, товар швидко псується. А ви зайдіть у магазин і подивіться: молоко з термінами придатності 10—12 днів і... пишуть ДСТУ, кефір і сметана — 18 днів. Ну не будуть

вони, ми на власному досвіді у цьому переконалися, без консервантів, стабілізаторів так довго не втрачати свої споживчі якості. Тим більше, що ця продукція транспортується, переноситься, десь на рампі хвилини п'ять постоїть, у магазинах, де невідомо, яка там температура зберігання...

У склянці... міни сповільненої дії

— Якщо ми чесно виробляємо продукцію і ставимо короткий термін зберігання на молоко чи на кефір і сметану, заводу важко змагатися з тими, хто також написав ДСТУ і показав там 10—12 або 18 днів, — переконаний Андрій Турак. — Ми їм не конкуренти. А найстрашніше, що таку продукцію возять у шкільні заклади. Хоч на цьому молоці в магазинах зазначено термін придатності десять днів, а в навчальні заклади на ньому ж вказують, що три дні. Хіба важко іншу дату поставити?! Вони ж окремо для шкіл і садочків продукцію не роблять. Це відверта фальсифікація. Але хто може перевірити? А ніхто! Напхав туди різної зарази, а її важко виявити. Як їх зловити на цьому фальсифікаті? Нам сказали, що коли будуть випадки отруєння і батьки звертатимуться, тоді можуть перевіряти. В інших випадках не мають права, бо вони подали всі необхідні документи... Отруєння від цього виявляється не одразу. Шкідливі речовини накопичуються тривалий час. Можливо, саме через живання таких продуктів помолодшали інсульти, серцево-судинні захворювання...

Вищий гатунок та екстра проти селянської збирачки

— З поганої сировини не можна виготовити

якісну продукцію, — переконаний Андрій Турак. — На окремі заводи надходить лише 10—20 відсотків молока екстра і вищого гатунку, а з особистих господарств — 50 і більше відсотків молока. А яке воно? В обід господиня подоїла, ввечері, ще й вранці. І все це молоко змішала. А спека до 30 градусів. Завод повинен придумати, що з нього зробити. На підприємстві зазвичай немає окремих ліній на різні гатунки молока: якісне і неякісне. Яка сировина, така і продукція з неї!

— Хай споживач в Інтернеті читає, що якісне, а що шкідливе, хай сам думає і вибирає. Це його проблеми...

— У дітей і їхніх батьків такого вибору немає. Тому в шкільних і дошкільних закладах потрібно не чиновникам видавати повністю контроль за якістю молочної продукції, а батькам. Саме вони повинні мати вирішальне слово при визначенні закупівель продукції, якою повинні харчуватися їхні діти.

Кажуть: тендер «Прозоро» — це супер. Ми ж бачимо, що «Прозоро» не розв'язує проблеми якості. Ціна нижча, а продукція — неякісна. Хоч за документами вона може бути першокласна. Якщо ти виготовляєш метал, то там якість переважно стабільна. Але корова молоко дає кожен день. Сьогодні — здорове молоко, а завтра тварина захворіла і дала хворе молоко. Воно надійшло на переробку, а потім потрапило в дитячий садочок. І цей документ, який він сьогодні подав, а продукцію по ньому возить цілий місяць, не означає, що продукція якісна. А контроль батьківського комітету без-

посередньо на заводі міг би перевірити виробника, який виграв цей тендер.

— Але ж батьки не фактивці. Як вони зможуть перевірити якість продукції? Хто зробить аналізи, хто за них заплатить?

— Ми сьогодні лише порушуємо проблему, а як її розв'язувати, потрібно всім думати. Так, як є сьогодні, далі бути не може. Хвороби молодшають. Перевірити виробника не можуть, якщо немає скарги або діти не отруїлися.

— З боку органів місцевої влади немає зацікавленості в реалізації високоякісних молочних продуктів насамперед в шкільні і дошкільні заклади?

— Їм переважно байдуже. Мовляв, ми все згідно із законом робимо: тендер провели (формально), нам документи надали. А що ти переможці возять, чиновники не бачить або не хочуть.

І коли ми перевірили окремих переможців тендерів, то з'ясувалося, що це не ті автомобілі, які переможці представляли на тендер, перевозять продукцію, а найобурливіше, що із зовсім іншого заводу. То яке харчування возять для дітей?!

Не хоче споживач вивчити норми здорового харчування, це його проблеми. Але попри все треба пропагувати культуру здорового харчування. Найболючіша тема, що чиновники беруть відповідальність за здорове харчування дітей. Що привезуть дітям, те вони й споживають. Це страшно і з цим потрібно негайно закінчувати.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Фото автора.

Війна поповнює словниковий запас...

Усе в житті змінюється, і мова також, зазначає Галина Добролюба, кандидат філологічних наук, доцент, старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Зізнається, що філологія — любов її життя. Багато років вона присвятила вивченню та викладанню рідної української мови, має більш як сотню наукових публікацій на цю тему, брала участь у створенні чотирьох словників українських фразеологізмів.

— Вивченням динамічного розвитку мови займаються багато українських науковців, — зазначає Галина Миронівна. — Серед них — Наталя Коваленко, Олена Селіванова, Олександр Стишов, Антоніна Григораш і десятки інших. За їхніми висновками, головне, що впливає на розвиток мови, — то історичні події, а не спілкування можновладців, простого люду, літераторів чи — в останні часи — засоби масової інформації.

Фразеологізми — надзвичайно глибинний пласт української культури, — наголошує Галина Добролюба. — Узяті хоча б «Повість минулих літ» (початок XII століття), «Слово о полку Ігоревім» (XII століття). Саме там уперше зустрічаються вислови, що дійшли й до наших часів. Зокрема, «пішов як тать уночі» — безслідно зник, «іду на ви» — попередження про напад, «мертві сорому не імуть» — висновок про безстрашність воїнів тощо.

Щодо періоду середньовіччя, то на цей час припадає поява

давньоукраїнських словників Памви Беринди, Лаврентія Зизанія (Тустановського), Єпифанія Славинецького, фразеологізми з яких живуть у нашій мові й досі. Особливо поширені культово-релігійні компоненти, наприклад: «духа оддати», «душу погубити», «мати Бога в животі». А також інші: «не мощний на голову», «костю в горлі стати», «гріти руки», «стерти з лица землі»...

Варто зауважити, — додає Галина Миронівна, — що українська земля завжди славилася видатними воїнами: Святослав Хоробрий, козак Мамай, Іван Богун, Іван Сірко, Петро Болбочан, Роман Шухевич, Валерій Залужний... Проте символи українського війська не стали маркерами українського світогляду. Виняток становить хіба що булава — холодна зброя ударно-дробильної дії. Ще з часів пізнього палеоліту вона була в багатьох народів: римлян, русичів, вікінгів, германців, кельтів. Згодом, у козацьку добу, бу-

лава стала символом державної влади та гетьманської гідності: з булавою художники зображали українських гетьманів, саме булаву вручають на інавгурації Президенту України... До сьогодні на цю тему побутують давні вислови: «До булави треба голови», «Аби булава, то знайдеться й голова»...

Але національним світобаченням українця ще в ті часи були й залишаються звичайні буденні об'єкти — тварини, птахи, рослини, любов до рідної землі. Кількасотрічний період козаччини вніс у скарбницю української мови чимало сталих висловів: «Свій край — як рай, а чужа країна — як домовина»; «Кожному мила своя сторона»; «Кожен край має свій звичай»; «Кров — не водиця, проливати не годиться»...

На жаль, перемігши в багатьох битвах із московитами, Україна програвала в боротьбі за незалежність, — зазначає Галина Миронівна. — Тож багато років вороги писали нашу історію, знищували самоідентичність, матеріальні та духовні пам'ятки, забороняли українську мову. Цікаво, що фразеологічні збірники радянського періоду фіксують численні сталі вислови зневажливого змісту щодо татар, поляків, шведів, німців, козаків, українських

гетьманів і державних діячів. Узяті хоча б такі: «Мазепа в Полтаві галушкою давився»; «Погорів, як швед під Полтавою»; «Тягає, як Петлюра гармошку» тощо. Але немає жодних згадок про зривства московитів в Україні: знищення козацької столиці Батурина (1708), бігні в Києві (1918), розстрілів у Базарі (1921) та Биківні (1937—1941), репресій щодо населення, численних голодоморів (1921—1922, 1932—1933, 1946), втрат українського народу в Другій світовій війні. Винятком став римований рядок, записаний у селі Скочище на Житомирщині: «Ні корови, ні свині — тільки Сталін на стіні». Та ще деяка оцінка поведінки московитів: «Не вір псові і москальові»; «Козел — не скотина, а москаль — не людина».

Сьогодні українська фразеологія активно залучає нові сталі вирази на потребу дня. Потужним поштовхом до оновлення й збагачення мови стала війна в Україні, що триває ще з 2014 року. Насамперед українці позбулися страху й плазування перед «старшим братом» і називають ворогів «кацапи» (тюркською мовою «живодер»), «москалі», «московити», «чмобіки», «орки», «русня», «путлери», «мокша» тощо. Колаборантів — «ватники», «сепари», «ждуни», «почекуни»...

Воєнні дії збагатили українську лексику: до вжитку залуче-

но переосмислені мовні одиниці: «бавовна» — вибух, «дискотека» — бойові дії. З'явилися нові лексеми: «рашизм», «лугандон», «зукраїнити», «задвохсотити», «відбандерити», «чорнобаїти» і ще багато схожого. З'явилися неологізми в багатьох давніх визначеннях. Так, одяг нині можуть називати «пиксель», «термуха»; взуття — «берці», «педаль»; амуніцію — «броник», «бойові пташки», «ночники»; зброю — «залізо», «калашмат», «покемон»; весті бойові дії — «джавелініти», «байрактарити» тощо.

Українська мова останнім часом увірвала в себе сотні нових фразеологізмів різного походження. Наприклад, відома лайка українських прикордонників з крейсером «москва» «руській военний карабль, іді...!» нині є на футболках, кепках, магнітиках, листівках і марках. Саме такими словами зустрічали в аеропорту в Тбілісі перший пряний рейс із росії в травні 2023 року.

Отже, лексичний та фразеологічний фонд української мови активно поповнюється, — підсумувала свою розповідь кандидат філологічних наук, доцент Галина Добролюба. — Це є індикатором суспільних настроїв та змін і дає перспективу для подальших досліджень.

Людмила НАТИКАЧ,

заслужений журналіст України. Житомирська область.

До 90-х роковин Голодомору-геноциду

З'явилися нові експонати — свідки сталінського злочину

Серед численних міфів радянської, а згодом російської пропаганди про Україну та українців найбільша кількість про Голодомор. Від міфу про те, що «ніякого голоду не було і в сср бути не могло» до «це вигадки закордонних істориків», а «автори антирадянських вимислів та інсинуацій є в абсолютній більшості кримінальні злочинці», фашистські прислужники, ренегати».

Замовчування і заперечення чи не найбільшої гуманітарної катастрофи ХХ століття в країні розвиненого соціалізму було добре організоване — центральні органи сср відмовлялися від допомоги Заходу, називаючи благодійників «політичними шахраями» і «занепадницькими класами» та організовували навіть серед західних журналістів й інтелектуалів медійну підтримку країні рад, у якій начебто процвітали колгоспи і села. За черговим міфом населення України до 1934-го щороку зростало на 2%, а смертність «була найнижчою серед усіх республік радянського союзу». Згадування про штучний голод 1932—1933 років, під час якого вмирили цілі родини й вулиці, а живі мерці ставали канібалами, радянським режимом було оголошено карним злочином — «винних» відправляли на 5 років у ГУЛАГ, а тих, хто звинувачував у трагедії владу, засуджували до вищої міри покарання.

Правда про мільйони і мільйони померлих від голоду в Україні почала відкриватися після падіння сср. Але ще й сьогодні радянсько-російські міфи про Голодомор на найродючіших ґрунтах у світі працюють на рашистську пропаганду, що успішно використовує гітлерівські

техніки великої брехні. рф, яка є правонаступницею сср, попри визнання Голодомору геноцидом українців багатьма країнами, все ще категорично заперечує цей сталінський злочин.

Спростовують пропагандистські міфи нові експонати, що надішли в Національного музею Голодомору-геноциду. Серед них — брошура «Russland wie es wirklich ist!» Александра Вінербергера, видана у 1934 році (на знімку).

Невелика книжечка, що вийшла німецькою мовою (у перекладі «росія, якою вона є насправді»), була написана австрійським інженером одразу після того, як він повернувся додому з сср. З 1932 року по 1933-й Александр Вінербергер працював на харківському заводі «Пластмас» і став свідком великого голоду, організованого владою. Вражений жорстокістю радянського режиму та суцільною брехнею про «успіхи» комуністичної системи, він поквапився залишити «більшовицький рай». Інженеру вдалося вивести з сср фотоплівки, таємно зроблені в столиці радянської України, на вулицях якої лежали тіла померлих та плакали ще живі, опухлі від голоду діти й дорослі.

«Саме у цій брошурі вперше були надруковані 17 знімків Вінербергера, зокрема й ті, які сьогодні є найвідомішими фотосвідченнями Голодомору. На обкладинці брошури — відома світлина з Харкова, де тіло померлого чоловіка обступили люди. Побоюючись за безпеку Вінербергера, автора знімків у брошурі не було зазначено. У своїй книжечці на 16 сторінок Александр намагався показати

світу, заколисаному радянською брехнею, що в радянському «раю» все зовсім не так, як це подає офіційна влада. Він сподівався, що ці знімки і його правдиві враження від побаченого в советському союзі спричинять на Заході вибуховий ефект. Але світ знову промовчав...» — наголошують у музеї.

Брошуру передала музею від імені Йозефа Фогля, австрійського дослідника, який першим вивчав біографію Вінербергера і тримав рідкісний екземпляр в особистому архіві, знімальна група компанії «ГУД МОНІНГ ДІСТРІБЬЮШН».

Світлана ЧОРНА.

Фото з сайту Національного музею Голодомору-геноциду.

Азиміна, хеномелес і псевдоцидонія за донат ЗСУ

У Національному ботанічному саду імені М. Гришка НАН України відбулася благодійна виставка-ярмарок «Осінній вернісаж у Ботанічному саду», спрямована на підтримку мужніх воїнів ЗСУ 3-ї окремої танкової Залізної бригади, які боронять нас на сході країни.

Завдяки невтомним працівникам відділу акліматизації плодів рослин на виставці була представлена екзотична продукція, виготовлена з нетрадиційних для лісо-stepу України плодів рослин, які культивуються в НБС. Очі розбігалися від різноманіття смаколиків, представлених на виставці-ярмарку: свіжозібрані плоди екзотів, сухофрукти та цукати з них, а ще — пастила, чурчела, пеламуші, мармелади, шербет, страви з плодів каштана посівного, варення та джеми на будь-який смак! За донат на ЗСУ відвідувачі

мали можливість продегустувати квас із квіток бузини, енергетичний та підбадьорюючий напій з квіток чорнобривців, компоти, фруктові чаї, сиропи з кизилю та хеномелесу, прохолодний напій та запашний чай з лимонника китайського, десерти, чизкейки та пироги з різноманітними фруктовими начинками.

Гості ботанічного саду могли придбати саджанці різних видів рослин відділу акліматизації, а саме: кизил та айву, екзотичну азиміну, з неповторних плодів якої готують улюблений десерт

Старший науковий співробітник НБС імені М. Гришка НАН України
Антоніна Ільїнська, доцент кафедри біології
УДУ імені Михайла Драгоманова
Алла Кустовська,
магістрантка Анастасія Остапчук.

Джорджа Вашингтона, хеномелес, гумі, мушмулу, псевдоцидонію, різні сорти яблуні та груші.

У ярмарку взяла участь Фондація жінок-пасічників України зі смачними та корисними продуктами бджільництва. Увагу відвідувачів привертала також листівки, каталоги та дитячі книжки з ілюстраціями художника-карикатуриста газети «Голос України» Олексія Кустовського,

люб'язно надані для збору донатів Збройним Силам України.

До допомоги організаторам виставки-ярмарку долучилися небайдужі й креативні студенти-біологи природничого факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова разом з викладачами, наближаючи Перемогу України!

Сергій КОВАЛЬЧУК.
Фото автора.

Членкиня Криворізької гільдії бджолярів
Оксана Хвостюк разом з дочкою Христиною.

Юна волонтерка Поліна Бугайчук.

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачене посвідчення інваліда війни 2 групи видане Подільським ЦНАП на ім'я Марковська Олена Махайлівна, вважати недійсним.

Втрачений додаток до диплому серія АКІ № 97000207 виданий Київським університетом імені Тараса Шевченка у 1997 році на ім'я Прохоренка Валерія Петровича, вважати недійсним.

Втрачений додаток до диплому серія КВ № 13741154 виданий Київським університетом імені Тараса Шевченка у 2000 році на ім'я Тихоненко Юлії Ігорівни, вважати недійсним.

Втрачену картку водія для цифрового тахографа UAD000008ZD1000 яка діє до 2027-04-21 на ім'я Лазаренко Володимир Миколайович, вважати недійсним.

ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ СТРАХОВА ГРУПА ОБЕРІГ повідомляє про втрату бланку поліса "Зелена картка", у зв'язку з цим просить вважати не дійсним, а саме: UA/003/15657644.

Втрачений диплом бакалавра КВ № 23480864 від 10.07.2003 р., реєстраційний № 89 (наказ № 1280-33 від 10.07.2003 р.), виданий Київським національним університетом імені Тараса Шевченка на ім'я Зуйко Анастасії Вікторівни, вважати недійсним.

11 жовтня 2023 року приватним нотаріусом Полтавського міського нотаріального округу Гетало О.М. заведено спадкову справу до майна померлої 05 травня 2023 року Кривоніс Надії Василівни, 15 серпня 1946 року народження. Зацікавлених осіб, а також осіб, яким відоме місцезнаходження спадкоємців, просимо повідомити про це до 05 листопада 2023 року приватного нотаріуса за адресою, 36003, Україна, Полтавська обл., м. Полтава, вул. Соборності, буд.46, кв. 115, телефон для довідок: +38(0532) 56-00-12, +38(0532) 54-65-32, +38(050) 304-07-01, +38(066) 147-38-26.

Сьогодні в Україні хмарно з проясненнями, без опадів. Лише у Чернігівській, Сумській та Харківській областях вранці невеликі короткочасні дощі. Температура повітря вдень 8—13 градусів тепла. Вночі — 2—7 вище нуля. Вітер західний, 5—10 м/с

■ **1814.** Народився Яків Головацький — український мовознавець, етнограф, фольклорист, історик, поет.
 ■ **1883.** Народився Петро Болбочан — український військовий діяч, полковник Армії УНР, очільник Кримської операції проти більшовиків з метою встановлення на території півострова української влади та взяття під контроль чорноморського флоту.
 ■ **1893.** Помер Дмитро Пильчиков — український громадський і культурний діяч, педагог.
 ■ **1933.** Народився Андрій Кушніренко — український композитор, хоровий диригент.
 ■ **1936.** Народився Іван Драч — український поет, перекладач, кіносценарист, драматург, державний і громадський діяч.

ВІСТІ З ГРОМАД

Сквер Слави у Сосновому

Соснівська. У ці дні голова громади Микола Кот разом з усіма у центрі селища Соснове працює над створенням Скверу Слави. Так мешканці громади хочуть вшанувати пам'ять загиблих на війні з російським агресором земляків.

Збір для армії

Дядьковицька. Тут завершено збір коштів на придбання генератора та тепловізора для 115-ї механізованої бригади, яка виконує бойові завдання на Куп'янському напрямку. У батальйоні служить мешканець громади Тарас Баран. Значною сумою заклав збір Микола Кректун, каже дядьковицький сільський голова Людмила Вітковець.

На дрони

Гоцанська. У селі Чудниця під час благодійного ярмарку в місцевій школі та збору коштів онлайн надонатили 51 150 гривень на придбання дронів Mavic 3T для 53-ї окремої механізованої бригади ЗСУ. А в селі Симонів на благодійному ярмарку на території місцевого ліцею на потреби захисників зібрано 48 884 гривні, повідомив гоцанський селищний голова Микола Панчук.

Спортивний парк

Клесівська. У Клесові в центральному парку розмістили спортивний майданчик соціального проекту «Активні парки-локації здорової України». Допомогли меценати депутат Рівненської обласної ради Андрій Пехотін, Олег Максимець, Олександр Васильєв. Майданчик складається з простих елементів: шведської стінки, брусів та поперечин різної висоти. Клесівські діти із задоволенням апробують спортивну локацію, повідомила координатор проекту Юлія Кучер.

Добірку підготувала наш власкор на Рівненщині **Олександра ЮРКОВА.**

Авдіївський та Мар'їнський напрямки — політичний пріоритет кремля

ФРОНТ

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

У ПС ЗСУ вважають: осінній та зимовий періоди стануть рекордними за кількістю російських атак дронами-камікадзе. Лише за вересень РФ випустила по українських населених пунктах понад 500 безпілотників.

За інформацією Генштабу ЗСУ на 16.10, за минулу добу наші захисники відбили понад 50 атак росіян на Куп'янському, Бахмутському, Авдіївському, Мар'їнському, Шахтарському та Запорізькому напрямках. У цей період відбулося майже 70 бойових зіткнень.

Зокрема, на Куп'янському напрямку українські воїни відбили понад 15 атак ворога в районах Синьківки та Іванівки Харківської області. Сили оборони України продовжують штурмові дії на південь від Бахмута Донецької області, завдають ворогу втрат у живій силі та техніці, закріплюються на досягнутих рубежах. У зоні відповідальності ОСУВ «Таврія» на Авдіївському напрямку росі-

яни за підтримки авіації вели безуспішні штурмові дії в районах населених пунктів Авдіївка, Керамік, Степове, Тоненьке, Северне Донецької області. На Запорізькому напрямку росіяни 4 рази намагалися відновити втрачені позиції в районі Роботиного Запорізької області, успіху не мали.

Хоча зараз основна увага прикута до півдня як головного напрямку дій ЗСУ, для Сил оборони України є також важливими й два інші — Бахмутський напрямок та лівобережна Херсонщина, де наші війська також наполегливо атакують противника. Активність ЗСУ біля Бахмута та на Херсонщині має стратегічне значення для подальшого перебігу подій, бо так стримуються ті підрозділи армії РФ, які б могли перекинути на південь для блокування нашого контрнаступу. Про це йдеться у доповіді експертів CSIS (Центру міжнародних та стратегічних досліджень).

А у звіті Інституту вивчення війни за 16.10 зазначається, що спроби наступу російських

військ під Авдіївкою сповільнилися, окупанти зазнають значних втрат живої сили і техніки. Водночас начальник Авдіївської МВА Віталій Барабаш заявив, що противник провалив свій план взяття Авдіївки в оточення.

Своєю чергою директор інформаційно-консалтингової компанії Defense Express Сергій Згурець вважає: нині політичні пріоритети РФ на напрямку Авдіївки та Мар'їнки знову переважають над військовими.

«Коли говоримо про Авдіївку, я уникаю би тези про «м'ясні штурми», бо ця операція готувалася зі всіма правильними підходами, з використанням артилерії, авіації, механізованих підрозділів. Ці всі ворожі зусилля були відбиті завдяки дронам, мінним полям, протитанковим засобам», — прокоментував він ситуацію на фронті в ефірі «Еспресо».

За його словами, є інформація, що за шість днів атаки ворог зазнав втрат щонайменше у 3 тисячі особового складу, а це значні показники.

Аналітик висловив думку про те, що росій-

МАЛЮНОК ДНЯ

У нові часи нові й козаки.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

ське військово командування зі всіх сил намагатиметься домогтися якогось успіху навколо Авдіївки, аби підтвердити нарешті кремля, що попри допомогу країн Заходу Україна російська армія просувається на певних ді-

лянках, а наступ ЗСУ відбувається повільно. Отож політична складова у наступі на Авдіївку та Мар'їнку домінуватиме і після певного переформатування сил ворог поновить наступ на цій ділянці.

Ольга ВІТЕР.

СПОРТ

Компліменти на адресу переможців і Трубіна окремо

Футбол. Євро-2024. Кваліфікаційний раунд. Група С. 14 жовтня.

Італія — Мальта. 4:0.

Україна — Північна Македонія. 2:0. Голи: Судаков, 30, Караваєв, 90+5.

Україна: Трубін, Конопля, Забарний, Матвієнко, Миколенко, Зінченко (Сидорчук, 76), Судаков (Сваток, 87), Степаненко, Зубков (Малиновський, 68), Мудрик (Караваєв, 87), Довбик (Яремчук, 76). **Тренер** — Сергій Ребров.

Північна Македонія: Димітрієвський, Манев (Чурлінов, 46), Серафимов, Мусліу, Ашқовський (Димоський, 46), Елезі (Дорієв, 74), Атанасов (Адемі, 62), Барді, Аліоский, Ельмас, Міовський (Трайков, 84). **Тренер** — Благоя Мілевський.

Рефері — Славко Вінчич (Словенія).

Прага (Чехія). Стадіон «Летна». 13 000 глядачів.

Суперники в цьому поєдинку визначили між собою, хто стане головним у гонитві за італійцями, які пе-

ред жовтневими матчами вийшли у групі С на друге місце.

Номінальні господарі поля, українці, від початку зустрічі стали і господарями поєдинку. Кожну атаку вони намагалися довести до небезпечного завершального удару. Вже за півгодини це принесло свої плоди, коли Серафимов рикошетом перешкодив воротареві північномакедонців відбити дальній удар Судакова.

Однак гості відповідали атакою на атаку, а після проведених у перерві замінів до межі загострили гру. В одному з їхніх випадів наш воротар Трубін дивом дістався м'яча, пущеного в «дев'ятку» Чурліновим. Це вплинуло на господарів, і їхні контракти неодноразово могли збільшити перевагу в рахунку, проте зняти це питання вдалося лише перед фінальним свистком.

Свіжий Караваєв, котрий тільки вийшов на заміну, вирушив у контратаку. Всі, включно з воротарем суперника, який вийшов далеко вперед, чекали від Олександра передачу в центр партнерам, котрі набігали. Але він із метрів сорока(!) пробив і влучив у порожні ворота. Фантастичний гол!

Перемогу здобуває вся команда, але важко втриматися, щоб не наговорити компліментів воротареві португальської «Бенфіки» Трубіну, майстерність якого кілька разів рятувала

українців від гола. Його і в Лісабоні вже гідно оцінили після нетривалого періоду виступів у цьому знаменитому клубі.

Після зустрічі Сергія Реброва попросили дати оцінку гри Михайла Мудрика.

— Скільки років Михайлу? — запитав журналістів тренер. — Ви хочете, щоб він уже був, як Мессі? Він крок за кроком намагається грати краще. Ви запитуєте в мене, яка перспектива у футболіста, котрий уже грає за «Челсі»? У Мудрика все попереду, він багато працює. Я не вважаю, що Михайло провів якусь невдалу гру — він дуже допомагав команді. Те, що не забув, — іноді буває. Але він старається, створює моменти.

...Про Мудрика Сергій Станіславович сказав абсолютно правильно. Він — дуже цінний молодий виконавець. І вже досяг чимало. Без нього навіть важко уявити сьогодишню збірну України. Але, либонь, варто і тренерському штабу, і колективу коректно впливати на Михайла, щоб він не зловживав індивідуальною грою. І тоді його дії, поза сумнівом, будуть ще яскравішими і кориснішими.

Сьогодні, 17 жовтня, збірна України проведе матч у гостях проти Мальти, в іншому поєдинку Англія прийматиме Італію. Початок обох зустрічей — о 21:45 (за київським часом).

Турнірна хроніка

Шорт-трек. Гіжицьк (Польща). II Всепольський рейтингові змагання. Участь у них узяли українські спортсменці.

Аміна Сторожук здобула впевнені перемоги на всіх трьох дистанціях серед юніорок С. При цьому вона не програла жодного з восьми забігів і на всіх дистанціях встановила особисті рекорди: 500, 1000 і 1500 метрів.

Наш Данило Бергін став другим на дистанції 1500 метрів, вигравши при цьому півфінал. Владислав Неміро посів третє місце на дистанції 1000 метрів.

Бадмінтон. Гертогенбос (Нідерланди). Міжнародний рейтинговий турнір Dutch Open 2023.

Українець Данило Боснюк здобув «бронзу». 23-річний бадмінтоніст із Дніпропетровщини стартував з перемоги над першою ракеткою турніру, господарем корту Марком Кальювом (21:10, 23:21), далі здолав данця Єппе Брюна (21:10, 21:19). Взяти гору в напруженому матчі над бронзовим призером Європейських ігор-2015, досвідченим іспанцем Пабло Абіаном (12:21, 21:19, 21:17), гарантував собі нагороду.

Зупинив переможну ходу українця у півфіналі ще один представник Данії — Каран Раджан Раджараян (20:22, 12:21).

Окрім нагород, на цих змаганнях розігрувалися важливі очки для кваліфікації на Олімпійські ігри-2024.

Хокей. Регулярний чемпіонат України. «Дніпро» (Херсон) — «Кременчук». 4:3 (1:1, 2:1, 1:1).

Матч відбувся в Одесі, де херсонці проводять домашні поєдинки. У «Дніпра» тепер 11 очок, і він вийшов на перше місце в чемпіонаті.

Підготував Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.

Відповідальні за підготовку номера: **Сергій ДЕМСЬКИЙ, Вікторія КРАСНОК.**

► За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
 ► Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
 ► Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
 ► Рукописів не повертаємо.
 ► При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.
 © Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
 Свідчення про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка).
 Передплатні індекси та передплатна ціна на 2023 рік

Для фізичних осіб:
 40224 — 45 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота);
 08775 — 40 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).
 Для підприємств і організацій:
 60955 — 80 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота).
 Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Друк:
 ТОВ «Мега-Поліграф»,
 04073 м. Київ,
 вул. Марка Вовчка, 12/14,
 тел. (044) 581-68-15
 www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 91024
 Видавець —
 Державне підприємство
 «Редакція газети «Голос України».
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
 для довідок — 503-68-73;
 відділ реклами — 503-61-92;

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний

reklama1@golos.com.ua — відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

